

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ และการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพหนังสือพิมพ์" เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ช่างภาพหนังสือพิมพ์รายวัน จำนวน 105 คน จากจำนวนทั้งหมด 128 คน คิดเป็นร้อยละ 81.39

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อทราบพื้นฐานทางวิชาชีพของช่างภาพในองค์กรหนังสือพิมพ์รายวัน
2. เพื่อทราบระดับจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ของช่างภาพ
3. เพื่อทราบการตัดสินใจถ่ายภาพข่าวของช่างภาพ ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของช่างภาพหนังสือพิมพ์

จากผลการวิจัยสามารถสรุปปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ลักษณะการเป็นช่างภาพ และความผูกพันกับศาสนา ได้ดังนี้

ช่างภาพส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาคือ 20-30 ปี, 41-50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับสูงสุดคือปริญญาตรี รองลงมาคือ มัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต่ำกว่ามัธยมศึกษา และปริญญาโท มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท รองลงมาคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 20,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ที่สังกัด ส่วนใหญ่เป็นประเภทประชานิยม รองลงมาคือประเภทกึ่งประชานิยมกึ่งคุณภาพ และประเภทคุณภาพ

ด้านลักษณะการเป็นช่างภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ถ่ายภาพข่าวเป็นหลักและเขียนข่าวเป็นบางครั้ง รองลงมาคือ ถ่ายภาพข่าวเป็นหลักเพียงอย่างเดียว และถ่ายภาพข่าวเป็นหลักและเขียนข่าวเป็นประจำ โดยช่างภาพเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ และ

อิสลาม ทั้งนี้เมื่อพิจารณาความผูกพันกับศาสนาพุทธ พบว่า ส่วนใหญ่ผูกพันกับการสวดมนต์ก่อนนอน(หรือเวลาอื่น) รองลงมาคือ การไปวัด การเปิดรับสื่อมวลชนที่เกี่ยวกับธรรมะหรือศาสนา นิ่งสมาธิ และอ่านหนังสือธรรมะ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาทุกกิจกรรมทางศาสนาแล้ว พบว่า ช่างภาพมีความผูกพันกับศาสนาพุทธ ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย=2.38)

สรุปได้ว่า ช่างภาพส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี อันเป็นวัยผู้ใหญ่เต็มตัว มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งถือว่าเป็นช่างภาพปัญญาชน รายได้ต่อเดือนพอประมาณเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยของคนกรุงเทพฯ คืออยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท ส่วนใหญ่สังกัดหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมที่มียอดจำหน่ายสูงสุดสามอันดับแรก (ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด) โดยมักถ่ายภาพเป็นหลักและเขียนข่าวเป็นบางครั้ง อันเป็นการเพิ่มศักยภาพการทำงานที่สามารถทำหน้าที่แทนผู้สื่อข่าวได้ เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีกิจกรรมทางศาสนาที่ปฏิบัติคือ การสวดมนต์ก่อนนอน(หรือเวลาอื่น) โดยมีความผูกพันกับศาสนาอยู่ในระดับน้อย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าค่อนข้างห่างเหินกับสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของคนไทย

ตอนที่ 2 พื้นฐานทางวิชาชีพของช่างภาพหนังสือพิมพ์

จากผลการวิจัยสามารถสรุปพื้นฐานทางวิชาชีพด้านความรู้การถ่ายภาพ ความรู้วารสารศาสตร์ การฝึกอบรม และประสบการณ์ทางวิชาชีพ ได้ดังนี้

ช่างภาพส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนด้านวิชาการถ่ายภาพ โดยผู้ที่เคยเรียน จะเรียนด้านวิชาการถ่ายภาพข่าวหรือการถ่ายภาพวารสารศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ วิชาการถ่ายภาพขั้นพื้นฐานหรือการถ่ายภาพทั่วไป และการถ่ายภาพสื่อสารมวลชนด้านอื่นที่ไม่ใช่การถ่ายภาพวารสารศาสตร์ ตามลำดับ

ด้านสาขาที่จบการศึกษา (เฉพาะระดับปริญญาตรีและปริญญาโท) พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาด้านสาขาอื่นที่ไม่ใช่วารสารศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชน รองลงมา จบการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนด้านอื่นที่ไม่ใช่วารสารศาสตร์ และอันดับสุดท้ายจบสาขาวารสารศาสตร์หรือหนังสือพิมพ์ ส่วนสาขาอื่นที่จบการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่จบด้านเทคโนโลยีการศึกษา รองลงมาคือ โสวัตศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และนิติศาสตร์ ตามลำดับ

การฝึกอบรมทางวิชาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการถ่ายภาพข่าว รองลงมาเป็นการฝึกอบรมด้านอื่นๆ เช่น การถ่ายภาพบุคคล การถ่ายภาพโฆษณา การถ่ายภาพทิวทัศน์ และพื้นฐานการถ่ายภาพทั่วไป

ประสบการณ์ทางวิชาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 6-10 ปี รองลงมาคือ 2-5 ปี, 10 ปี ขึ้นไป และน้อยกว่า 2 ปี ตามลำดับ

ประสบการณ์การทำงานลักษณะอื่น พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานลักษณะอื่นหรือตำแหน่งอื่น โดยผู้ที่เคยมีประสบการณ์การทำงานลักษณะอื่น พบว่าส่วนใหญ่เป็นงานเจ้าหน้าที่ห้องมืด(ล้างอัดขยายภาพ) รองลงมาคือ เคยเป็นผู้สื่อข่าว เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลด้านภาพ ตามลำดับ

สรุปภาพรวมพื้นฐานทางวิชาชีพของช่างภาพส่วนใหญ่ นับว่ามีพื้นฐานทางวิชาชีพค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ไม่เคยเรียนด้านวิชาการถ่ายภาพ จบการศึกษาด้านอื่นที่ไม่ใช่ด้านวารสารศาสตร์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อสารมวลชน โดยสาขาอื่น ๆ ที่จบส่วนใหญ่คือ เทคโนโลยีการศึกษา เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการถ่ายภาพข่าว มีประสบการณ์การเป็นช่างภาพหนังสือพิมพ์ ระหว่าง 6-10 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานลักษณะอื่นหรือตำแหน่งอื่น โดยผู้ที่เคยมีจะเคยมีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ห้องมืด (ล้างอัดขยายภาพ)

ตอนที่ 3 จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ของช่างภาพหนังสือพิมพ์

จากผลการวิจัยสามารถสรุปจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ ด้านเสรีภาพ ความเป็นกลาง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมทั้งจิตสำนึกโดยรวมทุกด้าน ได้ดังนี้

3.1 จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านเสรีภาพ

ส่วนใหญ่มีจิตสำนึกด้านเสรีภาพมากที่สุดในประเด็น เสรีภาพต้องมาก่อนความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นประเด็นเชิงลบและช่างภาพส่วนใหญ่ก็มีความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยต่อประเด็นนี้ จึงทำให้มีจิตสำนึกมากที่สุดดังกล่าว โดยมองว่า เสรีภาพของหนังสือพิมพ์จะมีได้เฉพาะผู้ที่รู้หน้าที่ของตนเท่านั้น เป็นประเด็นสำคัญรองลงมา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในทุกประเด็นแล้ว พบว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกด้านเสรีภาพ ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=3.53)

3.2 จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านความเป็นกลาง

ส่วนใหญ่มีจิตสำนึกด้านความเป็นกลางมากที่สุดในประเด็น การเสนอความขัดแย้งต่าง ๆ เลือกเสนอเฉพาะผู้ที่มีอำนาจหรือมีชื่อเสียง ส่วนเรื่องคนทั่วไปไม่จำเป็นต้องเสนอก็ได้ ซึ่งเป็นประเด็นเชิงลบและช่างภาพส่วนใหญ่ก็มีความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยต่อประเด็นนี้ จึงทำให้มีจิตสำนึกมากที่สุดดังกล่าว โดยมองว่า ความเป็นกลางอาจไม่มีอยู่จริง เพราะฉะนั้นไม่จำเป็นต้องเสนอข่าวสารอย่างเป็นกลางก็ได้ เป็นประเด็นสำคัญรองลงมา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในทุกประเด็นแล้ว พบว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกด้านความเป็นกลางในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=4.07)

3.3 จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านบทบาทหน้าที่

ส่วนใหญ่มีจิตสำนึกด้านบทบาทหน้าที่มากที่สุดในประเด็น นักหนังสือพิมพ์มีหน้าที่ที่ตัวเอง สังคม วิชาชีพ และคุณธรรม โดยจะละเลยต่อหน้าที่เหล่านี้มิได้ โดยมองว่า การเฝ้าระวังผลประโยชน์ของประชาชน เป็นบทบาทสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่สังคมมุ่งหวังและมอบหมาย เป็นประเด็นสำคัญรองลงมา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในทุกประเด็นแล้ว พบว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกด้านบทบาทหน้าที่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=4.21)

3.4 จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านความรับผิดชอบ

ส่วนใหญ่มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบมากที่สุดในประเด็น ในการนำเสนอภาพข่าว ช่างภาพต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบทั้งทางกฎหมายและจริยธรรมควบคู่กันไป โดยมองว่า ความรับผิดชอบต่อส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ คือการเสนอข่าวสารที่ทำให้ผู้อ่านรู้จักที่จะมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นประเด็นสำคัญรองลงมา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในทุกประเด็นแล้ว พบว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=4.30)

3.5 จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์โดยรวมทุกด้าน

ช่างภาพมีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์โดยรวมทุกด้าน ในระดับ มาก หรือ มีจิตสำนึกสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.04) โดยมีจิตสำนึก มากที่สุด ในด้านความรับผิดชอบ ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย =4.30) รองลงมา ด้านบทบาทหน้าที่ ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย =4.21) ด้านความเป็นกลาง ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย =4.07) และด้านเสรีภาพ ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย =3.53) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ของช่างภาพ อยู่ในระดับ มาก หรือ มีจิตสำนึกสูง โดยมีจิตสำนึก มากที่สุด ในด้านความรับผิดชอบ ในประเด็นปัญหา การนำเสนอภาพข่าว ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบทั้งทางกฎหมายและจริยธรรมควบคู่กันไป ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าประเด็นปัญหาดังกล่าว มีทั้งหลักกฎหมายที่เป็นสิ่งที่บังคับ และมีหลักจริยธรรมที่เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติตาม จึงทำให้เกิดความตระหนักมากกว่าประเด็นปัญหาอื่นๆ ส่วนจิตสำนึก น้อยที่สุด คือ ด้านเสรีภาพ ในประเด็นปัญหา หนังสือพิมพ์ยังเสนอข่าวสารได้อย่างถูกต้อง และเป็นที่พักของประชาชนได้แม้ไม่มีเสรีภาพในการนำเสนอ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าประเด็นปัญหานี้ ช่างภาพมีความเชื่อมั่นในความเป็น "ฐานันดรที่สี่" ที่สังคมไว้วางใจและมอบหมายหน้าที่การเสนอข่าวสาร จึงไม่เกิดความตระหนักต่อประเด็นนี้มากเท่าที่ควร

ตอนที่ 4 การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพหนังสือพิมพ์

จากผลการวิจัยสามารถสรุปการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ที่แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ การตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ การเลือกปฏิบัติ และการอิงคุณค่าข่าว ได้ดังนี้

4.1 การตัดสินใจถ่ายภาพ

ส่วนใหญ่ตัดสินใจถ่ายภาพ ในทุกประเด็นที่หมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรม รองลงมา คือ การตัดสินใจ ไม่ถ่ายภาพ และ ไม่แน่ใจว่าจะตัดสินใจอย่างไร

โดยส่วนใหญ่ตัดสินใจ ถ่ายภาพ ในประเด็นปัญหาด้านความรุนแรง (ฝูงชนก่อจลาจล ประท้วงรัฐบาล) ไม่ถ่ายภาพ ในประเด็นปัญหา การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน (หญิงสาวถูกข่มขืน) และ ไม่แน่ใจว่าจะตัดสินใจอย่างไร ในประเด็นปัญหา สิทธิส่วนบุคคล (นักร้องสาวชื่อดังกอดจูบกับแฟนหนุ่ม)

4.2 ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ

ส่วนใหญ่ยึดถือค่านิยมทางสังคมที่ผูกพันกับหน้าที่ ในทุกประเด็นที่หมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรม รองลงมาคือ ผูกพันกับจริยธรรม และไม่ยึดถือค่านิยมใดๆ

โดยส่วนใหญ่ยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ ในประเด็นปัญหา ความรุนแรง (ฝูงชนก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล) ยึดถือค่านิยมผูกพันกับจริยธรรม ในประเด็นปัญหา การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน (หญิงสาวถูกข่มขืน) และไม่ยึดถือค่านิยมทางสังคมใดๆ ในประเด็นปัญหา สิทธิส่วนบุคคล (นักร้องสาวชื่อดังกอดจูบกับแฟนหนุ่ม)

4.3 หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์

ส่วนใหญ่ยึดถือหลักการ เน้นการพูดความจริง รองลงมาคือ เน้นการคำนึงถึงผลกระทบ และ ไม่ยึดถือหลักการใดๆ

โดยส่วนใหญ่ยึดถือหลักการเน้นการพูดความจริง ในประเด็นปัญหา ความรุนแรง (ฝูงชนก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล) ยึดถือหลักการเน้นการคำนึงถึงผลกระทบ ในประเด็นปัญหา การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน (หญิงสาวถูกข่มขืน) และ ไม่ยึดถือหลักการใดๆ ในประเด็นปัญหา มนุษยธรรม (ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้)

4.4 การเลือกภักดี

ส่วนใหญ่เลือกภักดี ผู้อ่านหรือประชาชน รองลงมาคือ ผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว องค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ตัวเอง ไม่คำนึงถึงการเลือกภักดี และสมาคมวิชาชีพ

โดยส่วนใหญ่เลือกภักดี ผู้อ่านหรือประชาชน ในประเด็นปัญหา ความรุนแรง (ฝูงชนก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล) เลือกภักดี ผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว ในประเด็นปัญหา การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน (หญิงสาวถูกข่มขืน) เลือกภักดี องค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ในประเด็นปัญหา ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ผู้ต้องสงสัยลอบวางระเบิด) เลือกภักดี ตัวเอง ในประเด็นปัญหา มนุษยธรรม (ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้) ไม่คำนึงถึงการเลือกภักดี ในประเด็นปัญหา มนุษยธรรม (ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้) และเลือกภักดี สมาคมวิชาชีพ ในประเด็นปัญหา ความรุนแรง (ฝูงชนก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล)

4.5 การอิงคุณค่าข่าว

ส่วนใหญ่มีการอิงคุณค่าข่าวโดยยึดถือทั้ง คุณค่าข่าว และ หลักจริยธรรม รองลงมายึดถือการอิงคุณค่าข่าว ยึดถือหลักจริยธรรม และไม่ยึดถือทั้งคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม

โดยส่วนใหญ่ยึดถือทั้ง คุณค่าข่าว และ หลักจริยธรรม ในประเด็น สิทธิส่วนบุคคล (นักร้องสาวชื่อดังกอดจูบกับแฟนหนุ่ม) ยึดถือการ อิงคุณค่าข่าว ในประเด็นปัญหา ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ผู้ต้องสงสัยลอบวางระเบิด) ยึดถือการ อิงหลักจริยธรรม ในประเด็นปัญหา มนุษยธรรม (ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้) และ ไม่ยึดถือทั้งคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม ในประเด็นปัญหา สิทธิส่วนบุคคล (นักร้องสาวชื่อดังกอดจูบกับแฟนหนุ่ม) และ การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน (หญิงสาวถูกข่มขืน)

สรุปภาพรวมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพส่วนใหญ่ พบว่า ตัดสินใจถ่ายภาพในทุกประเด็นปัญหาที่หมิ่นเหม่ต่อจริยธรรม ยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ ยึดถือหลักการเน้นการพูดความจริง เลือกภักดีผู้อ่านหรือประชาชน อิงทั้งคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาทิศทางของการตัดสินใจ พบว่า มีการตัดสินใจโดยแบ่งออกเป็นสองทิศทางอย่างค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ ทิศทางแรก จะมีช่างภาพที่เลือกตามแนวทางนี้มากกว่าในทุกด้านของการตัดสินใจ คือ ตัดสินใจถ่ายภาพ ยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ ยึดถือหลักการเน้นการพูดความจริง เลือกภักดีผู้อ่านหรือประชาชนและองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด และอิงคุณค่าข่าว ในประเด็นปัญหาที่เน้นการสะท้อนเหตุการณ์(event-oriented) ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งได้แก่ประเด็นปัญหา ความรุนแรง(ฝูงชนก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล) สิทธิส่วนบุคคล (นักร้องสาวกอด

รูปกับแฟนหนุ่ม) และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์(ผู้ต้องสงสัยลอบวางระเบิด) ส่วนในทิศทางที่สอง จะมีช่วงภาพที่เลือกทิศทางนี้น้อยกว่าในทุกด้านของการตัดสินใจ คือ ตัดสินใจไม่ถ่ายภาพ ยึดถือ ค่านิยมผูกพันกับจริยธรรม ยึดถือหลักการเน้นคำนึงถึงผลกระทบ เลือกรักดีผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว และอิงหลักจริยธรรม ในประเด็นปัญหาที่เน้นผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือประชาชน (people-oriented) ซึ่งได้แก่ประเด็นปัญหา การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน (หญิงสาวถูกข่มขืน) และ มนุษยธรรม (ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้)

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

จากผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ สามารถสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ช่วงภาพที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ลักษณะการเป็นช่วงภาพ และความผูกพันกับศาสนา ที่ต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ แตกต่างกัน สรุปผลการทดสอบได้ดังนี้

ช่วงภาพที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ลักษณะการเป็นช่วงภาพ ความผูกพันกับศาสนาที่แตกต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ช่วงภาพที่มีอายุต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านเสรีภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจากการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' ไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่ากลุ่มอายุกลุ่มใดที่มีความแตกต่างกัน แต่หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจะเห็นได้ว่า ช่วงภาพที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีจิตสำนึกด้านเสรีภาพมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=3.68) รองลงมาคือ 31-40 ปี (ค่าเฉลี่ย=3.54) 41-50 ปี (ค่าเฉลี่ย=3.18) และ 50 ปี ขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย=3.15) ตามลำดับ ส่วนช่วงภาพที่มีอายุต่างกัน มีจิตสำนึกด้านความเป็นกลาง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ช่วงภาพที่มีระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ลักษณะการเป็นช่วงภาพ ความผูกพันกับศาสนาที่แตกต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านเสรีภาพ ความเป็นกลาง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 2 ช่างภาพที่มีพื้นฐานทางวิชาชีพในด้านความรู้การถ่ายภาพ ความรู้วารสารศาสตร์ การฝึกอบรม และประสบการณ์ทางวิชาชีพ ที่ต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ แตกต่างกันได้หรือไม่

ช่างภาพที่มีความรู้ทางการถ่ายภาพ การฝึกอบรมทางวิชาชีพและประสบการณ์ทางวิชาชีพ ที่ต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ช่างภาพที่มีความรู้ทางวารสารศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านบทบาทหน้าที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ดังนี้

ช่างภาพที่จบการศึกษาด้านวารสารศาสตร์ด้านอื่น มีจิตสำนึกด้านบทบาทหน้าที่ น้อยกว่าช่างภาพที่ไม่ได้จบการศึกษาด้านวารสารศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน

นอกจากนี้ยังพบว่า ช่างภาพที่มีความรู้ทางวารสารศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านเสรีภาพ ความเป็นกลาง ความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 3 ช่างภาพที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ลักษณะการเป็นช่างภาพ และความผูกพันกับศาสนา ที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม แตกต่างกันได้หรือไม่

ช่างภาพที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพและค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่างภาพเพศชายมีการตัดสินใจถ่ายภาพ และมีค่านิยมทางสังคมที่ผูกพันกับหน้าที่ มากกว่าช่างภาพหญิง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือช่างภาพหญิง มีการตัดสินใจไม่ถ่ายภาพและมีค่านิยมทางสังคมที่ผูกพันกับจริยธรรมมากกว่าช่างภาพชาย

ส่วนช่างภาพที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมด้านการยึดถือหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ การเลือกปฏิบัติ และการอิงคุณค่าข่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ช่างภาพที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการเลือกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่างภาพที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี เลือกปฏิบัติตัวเอง ผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว และผู้อ่านหรือประชาชนมากกว่าช่างภาพที่มีอายุ 41-50 ปี ขึ้นไป

ช่างภาพที่มีอายุ 41-50 ปีขึ้นไป เลือกปฏิบัติสมาคมวิชาชีพ องค์การหนังสือพิมพ์ที่สังกัด และไม่คำนึงถึงการเลือกปฏิบัติ มากกว่าช่างภาพที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี

นอกจากนี้ยังพบว่า ช่างภาพที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ และการอิงคุณค่าข่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ช่างภาพที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการเลือกปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่างภาพที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีการเลือกปฏิบัติตัวเอง ผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว และไม่คำนึงถึงการเลือกปฏิบัติ มากกว่าช่างภาพที่มีการศึกษาระดับอื่น

ช่างภาพที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมปลายและมัธยมปลาย มีการเลือกปฏิบัติสมาคมวิชาชีพ และองค์การหนังสือพิมพ์ที่สังกัด มากกว่าช่างภาพที่มีการศึกษาระดับอื่น

ช่างภาพที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น(ปวช.)และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) มีการเลือกปฏิบัติผู้อ่านหรือประชาชน มากกว่าช่างภาพที่มีการศึกษาระดับอื่น

นอกจากนี้ยังพบว่า ช่างภาพที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ และการอิงคุณค่าข่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ช่างภาพที่มีรายได้ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการเลือกปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่างภาพที่มีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท มีการเลือกปฏิบัติตัวเอง และผู้อ่านหรือประชาชน มากกว่าช่างภาพที่มีรายได้ระดับอื่น

ช่างภาพที่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป มีการเลือกปฏิบัติสมาคมวิชาชีพ และไม่คำนึงถึงการเลือกปฏิบัติ มากกว่าช่างภาพที่มีรายได้ระดับอื่น

ช่างภาพที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีการเลือกปฏิบัติองค์การหนังสือพิมพ์ที่สังกัด มากกว่าช่างภาพที่มีรายได้ระดับอื่น

ช่างภาพที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท มีการเลือกภักดีแหล่งข่าวหรือผู้ตกเป็นข่าวเท่ากัน ซึ่งมากกว่าช่างภาพที่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป นอกจากนี้ยังพบว่า ช่างภาพที่มีรายได้ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ และการอิงคุณค่าข่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ช่างภาพที่มีประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่างภาพที่สังกัดหนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณ ยึดถือค่านิยมที่ผูกพันกับหน้าที่ มากกว่าช่างภาพที่สังกัดหนังสือพิมพ์ประเภทอื่น

ช่างภาพที่สังกัดหนังสือพิมพ์ประเภทกึ่งปริมาณกึ่งคุณภาพ ยึดถือค่านิยมที่ผูกพันกับหลักจริยธรรม มากกว่าช่างภาพที่สังกัดหนังสือพิมพ์ประเภทอื่น

นอกจากนี้ยังพบว่า ช่างภาพที่มีประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ การเลือกภักดี และการอิงคุณค่าข่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ช่างภาพที่มีความผูกพันกับศาสนาที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการเลือกภักดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่างภาพที่ไม่มีความผูกพันกับศาสนาและผูกพันในระดับน้อย มีการเลือกภักดีตัวเอง และผู้อ่านหรือประชาชน มากกว่าช่างภาพที่มีความผูกพันกับศาสนาในระดับอื่น

ช่างภาพที่มีความผูกพันกับศาสนาในระดับปานกลาง มีการเลือกภักดีองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด และไม่คำนึงถึงการเลือกภักดี มากกว่าช่างภาพที่มีความผูกพันกับศาสนาในระดับอื่น

ช่างภาพที่มีความผูกพันกับศาสนาในระดับมากถึงมากที่สุด มีการเลือกภักดีสมาคมวิชาชีพ และผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว มากกว่าช่างภาพที่มีความผูกพันกับศาสนาในระดับอื่น

นอกจากนี้ยังพบว่า ช่างภาพที่มีความผูกพันกับศาสนาที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ และการอิงคุณค่าข่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 4 ช่างภาพที่มีความรู้ทางการถ่ายภาพ ความรู้ทางวารสารศาสตร์ การฝึกอบรม และประสบการณ์ทางวิชาชีพ ที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม แตกต่างกัน สรุปผลการทดสอบได้ดังนี้

ช่างภาพที่มีความรู้ทางการถ่ายภาพ ความรู้ทางวารสารศาสตร์ และการฝึกอบรมทางวิชาชีพ ที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ช่างภาพที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่างภาพที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ 10 ปีขึ้นไป มีการตัดสินใจถ่ายภาพ มากกว่าช่างภาพที่มีประสบการณ์ระดับอื่น โดยช่างภาพที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 2 ปี มีการตัดสินใจถ่ายภาพน้อยที่สุด

ช่างภาพที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ 6-10 ปี มีการตัดสินใจไม่ถ่ายภาพ มากกว่าช่างภาพที่มีประสบการณ์ระดับอื่น โดยช่างภาพที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป มีการตัดสินใจไม่ถ่ายภาพน้อยที่สุด

นอกจากนี้ยังพบว่า ช่างภาพที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ ที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านค่านิยมที่ยึดถือ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ การเลือกภักดี และการอิงคุณค่าข่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 5 ช่างภาพที่มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม แตกต่างกัน สรุปผลการทดสอบได้ดังนี้

ช่างภาพที่มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์โดยรวมทุกด้านที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่างภาพที่มีจิตสำนึกโดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง ยึดถือหลักการเน้นการคำนึงถึงจริยธรรม และไม่คำนึงถึงหลักการใด มากกว่าช่างภาพที่มีจิตสำนึกมากถึงมากที่สุด

ช่างภาพที่มีจิตสำนึกโดยรวมทุกด้านในระดับมากถึงมากที่สุด ยึดถือหลักการเน้นการพูดความจริง มากกว่าช่างภาพที่มีจิตสำนึกปานกลาง

นอกจากนี้ยังพบว่า ช่างภาพที่มีจิตสำนึกโดยรวมทุกด้านที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ การเลือกภักดี และการอิงคุณค่าข่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ช่างภาพที่มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านเสรีภาพ ความเป็นกลาง และบทบาทหน้าที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ช่วงภาพที่มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านความรับผิดชอบที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ และการอิงคุณค่าข่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ช่วงภาพที่มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบในระดับมากถึงมากที่สุด มีหลักการเน้นการพูดความจริง มากกว่าช่วงภาพที่มีจิตสำนึกระดับน้อยถึงปานกลาง

ช่วงภาพที่มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบในระดับน้อยถึงปานกลาง มีหลักการเน้นคำนึงถึงผลกระทบ และไม่ยึดถือหลักการใด มากกว่าช่วงภาพที่มีจิตสำนึกมากถึงมากที่สุด

ช่วงภาพที่มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบในระดับมากถึงมากที่สุด มีการอิงคุณค่าข่าว และอิงหลักจริยธรรม มากกว่าช่วงภาพที่มีจิตสำนึกน้อยถึงปานกลาง

ช่วงภาพที่มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบในระดับน้อยถึงปานกลาง มีการอิงทั้งคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม รวมทั้งไม่อิงทั้งสองประการ มากกว่าช่วงภาพที่มีจิตสำนึกมากถึงมากที่สุด

นอกจากนี้ยังพบว่า ช่วงภาพที่มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านความรับผิดชอบที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ และการเลือกปฏิบัติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปภาพรวมการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานทุกข้อ แต่ความแตกต่างที่ปรากฏไม่ค่อยชัดเจนในหลายสมมติฐาน กล่าวคือ สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อจิตสำนึกเพียงด้านอายุที่มีผลต่อจิตสำนึกด้านเสรีภาพ สมมติฐานที่ 2 พื้นฐานทางวิชาชีพด้านความรู้ทางวารสารศาสตร์ มีผลต่อจิตสำนึกเพียงด้านบทบาทหน้าที่ และสมมติฐานที่ 4 พื้นฐานทางวิชาชีพด้านประสบการณ์ทางวิชาชีพ มีผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเพียงด้านการตัดสินใจถ่ายภาพ

ทั้งนี้สมมติฐานที่ค่อนข้างมีความแตกต่างที่ชัดเจน คือ สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ มีผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมด้านการตัดสินใจถ่ายภาพและค่านิยมที่ยึดถือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และความผูกพันกับศาสนา มีผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมด้านการเลือกปฏิบัติ และปัจจัยส่วนบุคคลด้านประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด มีผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมด้านค่านิยมที่ยึดถือ สมมติฐานที่ 5 จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์โดยรวมทุกด้าน มีผลต่อหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ และจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบ มีผลต่อหลักการที่ยึดถือและการอิงคุณค่าข่าว

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของช่างภาพหนังสือพิมพ์

ช่างภาพหนังสือพิมพ์ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ คิดว่าพวกตนถูกละเลย จากหัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการ โดยมักไปให้ความสำคัญกับนักข่าวมากกว่า ทั้งที่โดยการทำงานแล้วมีความยากลำบากไม่ต่างกัน แต่ก็มีช่างภาพจำนวนหนึ่งที่คิดว่าตนเป็นแค่คนถ่ายภาพ (Photographer) จึงไม่รู้สึกว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์หรือเป็นนายประตู่ข่าวสารที่สำคัญ ซึ่งช่างภาพเหล่านี้ส่วนใหญ่มีหน้าที่ถ่ายภาพเป็นหลักเพียงอย่างเดียว ส่วนช่างภาพที่เขียนข่าวเป็นบางครั้งและเป็นประจำด้วยนั้น จะมีความรู้สึกว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ เป็นผู้รายงานข่าวด้วยภาพ (Photojournalist) มากกว่า

การนำเสนอภาพข่าวควรเปิดกว้างมากกว่าที่เป็นอยู่ เป็นประเด็นที่ช่างภาพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมาก เพราะในปัจจุบันค่อนข้างถูกจำกัดด้วยนโยบายของหนังสือพิมพ์ที่หลายครั้งช่างภาพเองก็ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจถ่ายภาพหรือไม่ถ่ายภาพนั้นๆ แต่ต้องปฏิบัติตามนโยบายไม่เช่นนั้นอาจถือเป็นความผิดจนถูกเลิกจ้างได้ ทั้งนี้ในส่วนของ การตัดสินใจถ่ายภาพนั้น ถ้าไม่ถูกจำกัดจากหนังสือพิมพ์ ช่างภาพจะตัดสินใจโดยขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์เป็นหลัก ไม่ได้มีหลักหรือกฎเกณฑ์ที่ยึดถือแน่นอนตายตัว

ช่างภาพหลายคนมองว่าตนมีฐานะเป็น "ฐานันดรที่ 4" ที่ประชาชนในสังคมยกย่องและมอบหมายหน้าที่รายงานข่าวสู่มวลชน แต่ก็มีช่างภาพจำนวนไม่น้อยที่คิดว่าตนเป็นเสมือนลูกใต้หรือส่วนเกินในองค์กรหนังสือพิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pasternack and Martin (1984) ที่พบว่า ช่างภาพหนังสือพิมพ์คิดว่าพวกตนเป็นชนชั้นสองในห้องข่าว มีหน้าที่เพียงถ่ายภาพมาให้ ไม่มีสิทธิ์เลือกภาพลงตีพิมพ์

นอกจากนี้ ช่างภาพยังมีความคิดเห็นว่า ต้องขจัดช่างภาพปลอมหรือที่มักเรียกกันว่า "ช่างภาพผี" ที่แฝงเข้ามาหาผลประโยชน์ในทางที่ผิด เช่น แอบเข้าไปรับของแจกหรือร่วมงานเลี้ยงในงานแถลงข่าว รับเงินหรือสิ่งของจากแหล่งข่าวเพื่อถ่ายภาพให้ และช่างภาพที่นำภาพข่าวไปขายให้สำนักพิมพ์อื่น แต่ไม่ส่งให้ต้นสังกัดตน เป็นต้น เพื่อบุคคลในวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบุคคลทั่วไป จะได้มองช่างภาพในทางที่ดีขึ้น และให้ความสำคัญกับวิชาชีพนี้มากขึ้น

อภิปรายผล

ปัจจัยส่วนบุคคล

จากผลการวิจัยพบว่า ช่างภาพหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท สังกัดหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมเป็นส่วนใหญ่ ปฏิบัติหน้าที่โดยการถ่ายภาพข่าวเป็นหลักและเขียนข่าวเป็นบางครั้ง นับถือศาสนาพุทธ และมีกิจกรรมทางศาสนา คือ การสวดมนต์ก่อนนอน โดยมีความผูกพันกับศาสนาในระดับน้อย

เห็นได้ว่า จากปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมของช่างภาพ มีคุณสมบัติค่อนข้างเหมาะสมสำหรับการเป็น "ผู้รายงานข่าวด้วยภาพ" โดยเฉพาะปัจจัยด้านการศึกษาชั้นสูงสุดในระดับปริญญาตรี นั้น นับเป็นพื้นฐานความรู้ที่เป็นมาตรฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพด้านนี้ เนื่องจากผู้ที่จบปริญญาตรีมีโอกาสได้รับทั้งความรู้ การฝึกอบรม และมีประสบการณ์ในระบบมากกว่าผู้ที่เรียนรู้เองนอกระบบ นอกจากนี้เห็นได้ว่า ช่างภาพในปัจจุบัน มิได้เป็นผู้รายงานข่าวด้วยภาพเพียงอย่างเดียว การทำหน้าที่เขียนข่าวในบางครั้งสะท้อนลักษณะการเป็นช่างภาพ ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้รอบด้าน สามารถทำหน้าที่เช่นเดียวกับผู้สื่อข่าวควบคู่กันไปได้ด้วยได้ (จตุพร อรรถนิกรมรักษา, 2530) โดยแม้ไม่ได้เขียนข่าวอย่างละเอียด แต่ช่างภาพทุกคนก็มีหน้าที่หลักที่ต้องเขียนคำบรรยายภาพ (Caption) เพื่ออธิบายรายละเอียดว่าในภาพข่าวนั้น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด ทำไม และอย่างไร หรือที่มักเรียกกันว่า 5 W + 1 H

ทั้งนี้จากผลการวิจัย อาจแบ่งลักษณะการเป็นช่างภาพกับประเภทข่าวได้คือ ช่างภาพที่ถ่ายภาพเป็นหลักและเขียนข่าวเป็นประจำ มักเป็นช่างภาพข่าวอาชญากรรม บันเทิง กีฬา และข่าวสังคม โดยส่วนใหญ่มักสังกัดหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม และช่างภาพที่ถ่ายภาพเป็นหลักเพียงอย่างเดียว มักเป็นช่างภาพข่าวการเมือง เศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่มักสังกัดหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ส่วนช่างภาพที่ถ่ายภาพเป็นหลักและเขียนข่าวเป็นบางครั้ง มีลักษณะไม่ชัดเจนดังเช่นสองประเภทที่กล่าวมา แต่ช่างภาพประเภทนี้หลายคนมักเขียนบทความเชิงสารคดี แนวท่องเที่ยวหรือปัญหาสังคม ประกอบภาพที่ถ่ายมา เป็นบางครั้งด้วย

สำหรับเพศและอายุ จากผลการวิจัยพบว่า เป็นเพศชายถึงร้อยละ 93.3 และเป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 6.7 อาจเป็นเพราะอาชีพนี้ต้องมีความคล่องตัว กระฉับกระเฉง เพราะเป็นงานที่ต้อง

แข่งกับเวลาเป็นอย่างมาก ทั้งเวลาที่เกิดเหตุการณ์และเวลาที่ต้องส่งภาพข่าวเพื่อปิดข่าวให้ทัน ออกจำหน่ายในแต่ละวัน รวมถึงการที่ต้องแข่งขันกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ไม่เช่นนั้นอาจเกิดความเสียหายต่อภาพข่าวที่นำเสนอจะได้ข่าวที่ไม่สดใหม่ ทันต่อเหตุการณ์จนอาจไม่มีคุณค่าความเป็นข่าว ดังนั้นช่างภาพเพศชายจึงน่าจะมีความเหมาะสมกับการทำงานนี้มากกว่าเพศหญิง ทั้งในด้านสรีระทางร่างกาย การป้องกันตนเองในขณะถ่ายภาพ ที่มักต้องเบียดเสียดแย่งกันเข้าไปถ่าย เสี่ยงต่อการถูกหลุมหลงจากเหตุการณ์ รวมทั้งอันตรายจากการทำงานยามดึกดื่นในกรณีที่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น

ส่วนอายุที่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-40 ปีนั้น นอกจากความเหมาะสมที่คล้ายคลึงกับด้านเพศแล้ว อาจมาจากช่วงอายุนี้มีประสบการณ์มากพอเหมาะกับวิชาชีพ กล่าวคือ ไม่ใช่นักศึกษา เพิ่งเรียนจบที่มีวัย 20 กว่าปี ซึ่งยังไม่เข้าใจการรายงานข่าวด้วยภาพอย่างมีคุณค่าข่าว และอายุขนาดนี้ก็ไม่ได้มากเกินไปจนขาดความคล่องตัว และกระฉับกระเฉง ดังเห็นได้ว่า ในช่วงอายุที่มากขึ้น จำนวนช่างภาพจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด คือ 41-50 ปี ร้อยละ 11.4 และอายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 4.8 ทั้งนี้ยังอาจเป็นเพราะผู้ที่มีอายุมากขึ้นดังกล่าว รู้ตนว่าไม่เหมาะสมกับงานลักษณะนี้แล้ว จึงไปเป็นผู้คัดเลือกภาพหรือทำงานด้านอื่นแทน

เมื่อพิจารณารายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 62.9 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 31.4 และ 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 5.7 ซึ่งจะผันแปรไปตามประสบการณ์การทำงาน คือยังมีประสบการณ์มาก ก็มีโอกาสดำเนินค่าตอบแทนมากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงานและผลงานด้วย กล่าวโดยสรุป รายได้ต่อเดือนของช่างภาพนับว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับบุคลากรด้านอื่นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยมีรายได้มากกว่านักข่าวสตรีในองค์กรหนังสือพิมพ์รายวัน จากผลการวิจัยของนันทญา พันธุ์เจริญ (2538) ที่พบว่า เงินเดือนของนักข่าวสตรี อยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท และมีความพึงพอใจในด้านค่าตอบแทนในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ตัวเลขดังกล่าวอาจนำมาเปรียบเทียบกันได้ไม่ชัดเจนนัก ด้วยช่วงเวลาที่ยาวกัน 4 ปี อัตราเงินเฟ้อและค่าครองชีพย่อมต่างกัน

ด้านประเภทหนังสือพิมพ์ที่ช่างภาพสังกัด ซึ่งส่วนใหญ่สังกัดประเภทประชานิยมนั้น แสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ประเภทนี้เน้นการนำเสนอภาพข่าวเป็นจุดขาย จึงต้องมีบุคลากรผลิตภาพข่าวมากกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทอื่น ดังผลการวิจัยของ เบญจวรรณ นรสิงห์ (2539) ที่พบว่า ประเภทของภาพข่าวที่หนังสือพิมพ์รายวันนำเสนอมากที่สุดคือ ภาพข่าวบันเทิง ซึ่งหนังสือพิมพ์ประชานิยมเน้นการนำเสนอข่าวประเภทนี้

ส่วนปัจจัยด้านความผูกพันกับศาสนา ในระดับน้อย อาจเนื่องจากเวลาว่างจากการทำงานของช่างภาพมีไม่มากและไม่แน่นอน รวมทั้งอาจเป็นเพราะค่านิยมของสังคมปัจจุบันยึดติดกับวัตถุมากจนผู้คนห่างเหินจากศาสนาไปโดยไม่รู้ตัวก็เป็นได้

พื้นฐานทางวิชาชีพ

จากผลการวิจัยพบว่า ช่างภาพส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนด้านวิชาการถ่ายภาพ สาขาที่จบการศึกษาคือ สาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วารสารศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชน แต่ส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการถ่ายภาพมาแล้ว มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ 6-10 ปี และมีประสบการณ์ลักษณะงานอื่นคือ เจ้าหน้าที่ห้องมืด

เห็นได้ว่า ช่างภาพส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางวิชาชีพค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะด้านความรู้ทางการถ่ายภาพ และความรู้ทางวารสารศาสตร์ กล่าวคือ เคยเรียนด้านวิชาการถ่ายภาพเพียงร้อยละ 29.5 และเรียนจบด้านวารสารศาสตร์หรือหนังสือพิมพ์ เพียงร้อยละ 5.7 ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า การรับบุคลากรด้านนี้เข้าทำงานทางองค์กรหนังสือพิมพ์มักให้ความสำคัญกับประสบการณ์การทำงาน และผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว มากกว่าผู้ที่เรียนจบด้านการถ่ายภาพหรือด้านวารสารศาสตร์มาโดยตรง แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์และไม่เคยผ่านการฝึกอบรม เพราะไม่ต้องเสียเวลาและบุคลากรขององค์กรเพื่อฝึกฝนการทำงานให้แก่ผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามที่ สนั่น ปัทมะทิน (2516) กล่าวไว้ว่า ช่างภาพหนังสือพิมพ์ส่วนมากไม่ได้สำเร็จการศึกษาระดับวิชาชีพด้านนี้โดยตรง แต่ได้อาศัยการศึกษาด้วยตนเอง กระทั่งชำนาญและมีประสบการณ์จนสามารถยึดการถ่ายภาพเป็นอาชีพได้ อย่างไรก็ตามในวงวิชาการถือว่าช่างภาพที่มีคุณวุฒิทางการถ่ายภาพวารสารศาสตร์ ย่อมผลิตงานให้แก่หนังสือพิมพ์ได้ดีกว่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้คำกล่าวนี้จะลวงเลยมาเป็นเวลาเกือบ 30 ปี หากแต่คุณสมบัติด้านพื้นฐานทางวิชาชีพช่างภาพหนังสือพิมพ์ ก็ยังมีได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ทั้งนี้จากงานวิจัยของ Pasternack และ Martin (1984) ระบุว่า คุณสมบัติของช่างภาพที่บรรณาธิการต้องการคือ ต้องมีทักษะในการเขียนข่าว รู้ว่าอะไรควรเป็นข่าว และรู้หลักกฎหมายสื่อสารมวลชน และควรมีพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญาตรีทางวารสารศาสตร์โดยตรง ไม่ใช่เพียงแค่ถ่ายภาพเป็นอย่างเดียว ดังนั้น สรุปได้ว่า พื้นฐานทางวิชาชีพโดยเฉพาะด้านความรู้ทางการถ่ายภาพ และความรู้ทางวารสารศาสตร์ ควรได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาวิชาชีพผู้เป็นเสมือน "ตาของประชาชน" อันจะส่งผลต่อคุณภาพของภาพข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ต่อไป

จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์

จากผลการวิจัย พบว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์โดยรวมในระดับมาก หรือมีจิตสำนึกสูง (ค่าเฉลี่ย=4.04) โดยมีจิตสำนึกมากที่สุดในด้านความรับผิดชอบ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.30) รองลงมาคือ ด้านบทบาทหน้าที่ ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย =4.21) ด้านความเป็นกลาง ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย =4.07) และน้อยที่สุดในด้านเสรีภาพ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย =3.53)

เห็นได้ว่า จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ของช่างภาพ อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมทุกด้าน และเมื่อแบ่งเป็นรายด้าน โดยพบว่า มีจิตสำนึกมากที่สุดในด้านความรับผิดชอบ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าจิตสำนึกด้านนี้ของช่างภาพ ถูกเร้าขึ้นมาจากการรับรู้มากเป็นพิเศษ ในเรื่องราวความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ กล่าวคือทั้งในวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์ วงวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ตลอดจนผู้อ่านและประชาชนในสังคมต่างเรียกร้องสิ่งนี้จากหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ กระทั่งกลายมาเป็นความรู้สึกร่วมที่มีต่อความรับผิดชอบ ตามองค์ประกอบของจิตสำนึกด้านความรู้สึกทางใจหรือความคิดเห็น (affective) ดังที่ ศักดิ์ สุนทรเสถณี (2531) อธิบายไว้ว่า *ความรู้สึกนั้นถูกเร้าขึ้นมาจากการรับรู้ และความรู้สึกนี้ทำให้เกิดเจตคติในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งในที่นี้คือ เจตคติที่ต้องมีความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในประเด็นที่ช่างภาพมีจิตสำนึกมากที่สุดคือ การนำเสนอภาพข่าว ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบทั้งทางกฎหมายและจริยธรรมควบคู่กันไป (ระดับมาก, ค่าเฉลี่ย=4.45) แสดงให้เห็นว่าการเร้าความรู้สึกด้านความรับผิดชอบทั้งในแง่รูปธรรม(กฎหมาย)คือสิ่งที่ใช้บังคับและนามธรรม(จริยธรรม)คือสิ่งที่ควรปฏิบัติ เป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกที่ว่า เมื่อบุคคลมีความรู้สึกทางจิตใจที่สอดคล้องกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งแล้ว จะมองเห็นว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดนั้น หากอธิบายตามผลการวิจัยครั้งนี้ก็คือ ช่างภาพจะมีความรู้สึกทางใจที่สอดคล้องกับแนวคิดทางวารสารศาสตร์ โดยมองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพที่ต้องรายงานข่าวด้วยภาพอย่างมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม*

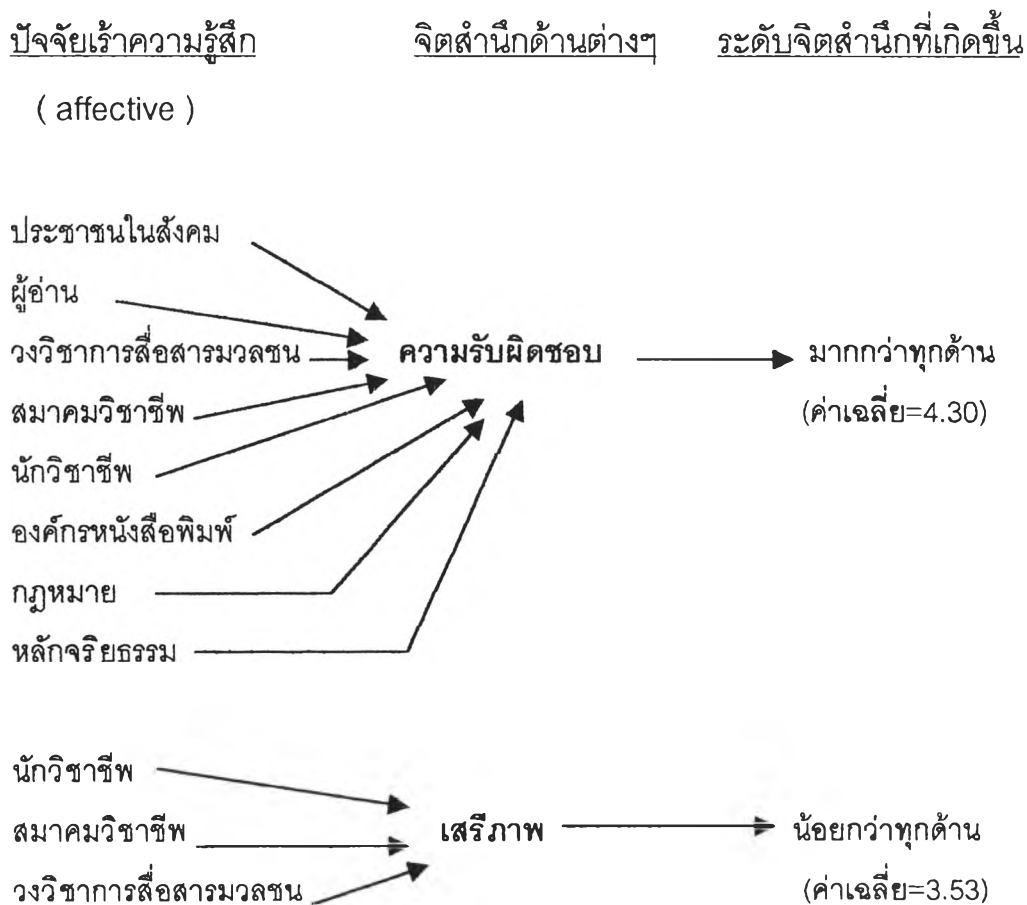
นอกจากนี้ จิตสำนึกด้านความรับผิดชอบอาจเกิดจากความเกรงกลัวต่อกฎหมาย เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกมากที่สุดในประเด็น การนำเสนอภาพข่าวต้องคำนึงถึงกฎหมายและจริยธรรมควบคู่กันไป และหากพิจารณาจากการศึกษาของSherer (อ้างแล้ว) พบว่า "กฎหมายมีอิทธิพลต่อการแสวงหาข่าวสาร(Newsgathering) ของช่างภาพหนังสือพิมพ์ ซึ่งช่างภาพมักถูกฟ้องร้องทางกฎหมาย โดยพวกที่โดนหมายศาลนั้นจะมีสำนึกในเรื่องข้อบังคับทาง

วิชาชีพมากขึ้น" จึงอาจกล่าวได้ว่า ด้วยความเกรงกลัวการฟ้องร้องทางกฎหมาย ช่างภาพจึงมีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบมากเป็นพิเศษ

ทั้งนี้ในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อพิจารณาจิตสำนึกด้านเสรีภาพ พบว่าช่างภาพมีจิตสำนึกด้านนี้น้อยที่สุด แม้ว่าอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=3.53) ก็ตาม โดยอาจเนื่องจากการที่ช่างภาพในปัจจุบันมีเสรีภาพในการทำงานมากขึ้น จากปัจจัยหลายประการ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ให้สิทธิเสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ไว้อย่างมาก ดังบทบัญญัติในมาตรา 41 ที่ว่า พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น ภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ต้องอยู่ใต้อาณัติของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ

นอกจากนั้น การกำเนิดของสภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่คือ หนังสือพิมพ์สามารถควบคุมกันเองได้ สร้างความรู้สึกให้ช่างภาพว่าตนไม่ถูกควบคุมจากผู้อื่นอีกต่อไป การควบคุมกันเองของบุคคลในวงวิชาชีพเดียวกันย่อมเข้าใจข้อจำกัดในการทำงานได้มากกว่า ดังนั้นหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันจึงมีเสรีภาพในทุกด้าน ดังนี้ (Wiggins, 1956 อ้างถึงใน วรวิทย์ ฤทธิพิศ, 2538) เสรีภาพในข่าวสาร (Freedom of Information) เสรีภาพในการพิมพ์ (Freedom of Printing) เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ (Freedom of Criticize) เสรีภาพในการจำหน่าย แจก (Freedom of Dissemination) ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็นสาเหตุให้ช่างภาพมองข้ามความตระหนักต่อเสรีภาพ โดยการมองข้ามดังกล่าว อาจทำให้ช่างภาพสูญเสียเสรีภาพไปได้ เมื่อผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในประเด็น "หนังสือพิมพ์ยังเสนอข่าวสารได้อย่างถูกต้อง และเป็นสิ่งที่พึงของประชาชนได้ แม้ไม่มีเสรีภาพในการนำเสนอ" ช่างภาพมีจิตสำนึกน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาจากจิตสำนึกทุกด้านทุกประเด็น โดยอยู่ในระดับปานกลาง เพียงประเด็นเดียว (ค่าเฉลี่ย=2.63) (ประเด็นอื่น ๆ ทุกประเด็น อยู่ในระดับมาก) และมีช่างภาพที่อยู่ในระดับไม่มีจิตสำนึกต่อประเด็นนี้ถึงร้อยละ 18.1 ช่างภาพจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญกับเสรีภาพให้มากขึ้น มิใช่เมื่อไม่ได้รับการรุกรานการรับรู้ในด้านนี้ เหมือนดังเช่นด้านความรับผิดชอบ แล้วจะไม่เกิดความรู้สึกทางใจหรือความคิดเห็นในทางบวก (affective) ที่จะคำนึงถึงเสรีภาพ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ช่างภาพ หนังสือพิมพ์ จะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงได้ จำต้องมีเสรีภาพเป็นบรรทัดฐาน

สรุปได้ว่า ระดับจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ที่เกิดขึ้นของช่างภาพ อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยการ
 ได้รับความรู้สึก(affective) จากภายนอกเป็นส่วนใหญ่ โดยการที่ช่างภาพมีจิตสำนึกด้านความ
 รับผิดชอบมากที่สุด อาจเป็นเพราะรับรู้เรื่องราวความรับผิดชอบต่อกลายเป็นปัจจัยการได้รับความรู้
 สึกจากทั้งประชาชนในสังคม ผู้อ่าน วชิการสื่อสารมวลชน สมาคมวิชาชีพ นักวิชาชีพ องค์กร
 หนังสือพิมพ์ กฎหมาย และหลักจริยธรรม กระทั่งกลายมาเป็นความตระหนักต่อความรับผิดชอบ
 ในระดับมากที่สุด ซึ่งในทิศทางตรงกันข้าม จิตสำนึกด้านเสรีภาพของช่างภาพ อาจมีปัจจัยเร้า
 ความรู้สึกน้อย คืออาจมีเพียงนักวิชาชีพ สมาคมวิชาชีพ วชิการสื่อสารมวลชน เนื่องจากใน
 ปัจจุบันหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพมากที่สุด จนทำให้อาจเกิดการมองข้ามความ
 สำคัญของสิ่งนี้ไป จึงทำให้ช่างภาพเกิดความตระหนักต่อเสรีภาพในระดับน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับ
 จิตสำนึกด้านอื่นๆ ดังแสดงในภาพที่ 10 ต่อไปนี้

ภาพที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบแนวโน้มของระดับจิตสำนึกด้านต่างๆที่สัมพันธ์กับ
 ปัจจัยการเร้าความรู้สึก

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกของบุคคลกับสถาบันทางสังคม ที่กล่าวว่า(กาญจนา แก้วเทพ,2527) “ ในแรกเริ่มนั้น สถาบันทางสังคมเป็นตัวให้กำเนิดกับจิตสำนึกของบุคคล และในขั้นต่อมาก็เป็นจิตสำนึกของบุคคลนี้ที่ย้อนกลับไปเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสถาบันสังคม โดยถือว่ามนุษย์มีฐานะทั้ง *passive* และ *active* ในเวลาเดียวกันต่อสถาบันทางสังคม” เห็นได้ว่า สภาพความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน มีความขัดแย้งกับแนวคิดนี้ค่อนข้างมาก กล่าวคือ สถาบันทางสังคม ได้แก่ ผู้อ่าน ประชาชน นักวิชาการ สมาคมวิชาชีพ และองค์กรหนังสือพิมพ์ ได้ให้กำเนิดจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ด้านความรับผิดชอบ โดยเรียกร้องให้ช่างภาพมีความรับผิดชอบโดยเฉพาะต่อแหล่งข่าว ผู้อ่าน และประชาชนในสังคม ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ในระดับมาก แต่ภาพข่าวที่ลงตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์ในแต่ละวัน ก็ยังมีลักษณะหมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรมให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง ดังผลการวิจัยของ พิมพ์พร ยิ่งยง (2539) พบว่า ชาวสดีและมติชนนำเสนอข่าวและภาพเกี่ยวกับความรุนแรง ซึ่งเป็นหนึ่งในประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเฉลี่ยเดือนละประมาณ 14 และ 6 ชิ้น อันนับว่าค่อนข้างมาก เพราะยังมีภาพข่าวที่หมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรมด้านอื่นๆอีกมากมายบนหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน

จึงอาจกล่าวได้ว่า จิตสำนึกของช่างภาพที่เกิดขึ้น เป็นไปตามที่ ฉลาดชายรมิตานนท์ (อ้างถึงใน มหิตล,มหาวิทยาลัย,บัณฑิตวิทยาลัย,2541) กล่าวว่า “จิตสำนึกเป็นผลผลิตของสังคมที่ถูกกำหนดโดยกลไกทางการเมืองและปัจจัยการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม” ฉะนั้นจิตสำนึกในระดับมากของช่างภาพ จึงอาจไม่ได้เกิดขึ้นจากความตระหนักหรือเอาใจใส่ต่อวิชาชีพวารสารศาสตร์เป็นพิเศษ แต่อาจเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมเท่านั้น

การตัดสินใจเชิงจริยธรรม

การอภิปรายผลการวิจัย การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ การตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ การเลือกปฏิบัติ และการอิงคุณค่าข่าว ดังต่อไปนี้

การตัดสินใจถ่ายภาพ

จากผลการวิจัยพบว่า ช่างภาพส่วนใหญ่ตัดสินใจถ่ายภาพในทุกประเด็นที่หมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรม โดยตัดสินใจถ่ายภาพมากที่สุดในประเด็นปัญหาด้านความรุนแรง(ฝูงชนก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล) ถึงร้อยละ 98.1 อาจเนื่องมาจากประเด็นปัญหาความรุนแรง เป็นปัญหา

ทางจริยธรรมที่เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการตรวจสอบก่อนการถ่ายภาพ (Black, Steele and Barney, 1995) เห็นได้ว่า มิได้ก่อให้เกิด ผลกระทบในทางลบต่อผู้อื่น เพราะไม่ได้เป็นการละเมิด สิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่ได้ถ่ายภาพในช่วงเวลาที่เจ็บปวดหรือทรมานของคนอื่น จะมีลักษณะที่เป็นผลกระทบทางลบอยู่บ้างก็คือ ภาพนั้นมีผู้ตกเป็นเหยื่อของช่างภาพคือรัฐบาล เนื่องจากถูก ประท้วงอย่างรุนแรงจากฝูงชนหรือประชาชนจำนวนหนึ่ง ซึ่งมองในเชิงประโยชน์ของประชาชนแล้ว การถ่ายภาพดังกล่าวของช่างภาพ จึงเปรียบเสมือนการสะท้อนความรู้สึกของประชาชนที่ไม่พอใจ รัฐบาล

กล่าวโดยสรุปก็คือ การที่ช่างภาพตัดสินใจถ่ายภาพในประเด็นปัญหาความรุนแรง (ฝูงชน ก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล) มากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าเมื่อช่างภาพถามตัวเองก่อนถ่ายภาพ (Photographic Checklist) แล้ว ได้คำตอบที่ว่า การถ่ายภาพครั้งนี้จะไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อผู้อื่น และเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่แสดงความต้องการของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล

นอกจากนั้น หากพิจารณาในเชิงจิตวิทยาสังคมแล้ว อาจกล่าวได้ว่า การกระทำร่วม (Coaction) ของฝูงชนต่อรัฐบาล เป็นความรู้สึกร่วมของคนจำนวนมาก อันทำให้แต่ละคนจะเกิดความกล้าแสดงพฤติกรรมมากขึ้นที่เรียกว่าความคล่องทางสังคม (Social Facilitation) เพราะ ความรับผิดชอบจะถูกกระจายออกไป ช่างภาพเองก็อาจมีความรู้สึกรับผิดชอบที่ถูกแบ่งย่อยกับผู้อื่น จึงกล้าตัดสินใจถ่ายภาพนี้มากถึงร้อยละ 98.1 มากกว่าทุกประเด็นปัญหาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ คนจำนวนมาก

ในทางกลับกัน ช่างภาพตัดสินใจไม่ถ่ายภาพมากที่สุด ในประเด็นปัญหา การตกเป็นเหยื่อ ฆ่าข้ออน(หญิงสาวถูกข่มขืน) และมนุษยธรรม(ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้) ร้อยละ 43.8 และ 40.0 ตามลำดับ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ช่างภาพคำนึงถึงผลกระทบในทางลบที่ อาจเกิดขึ้น เพราะเป็นช่วงเวลาที่เจ็บปวดหรือทรมานของผู้อื่น ซึ่งในที่นี้คือ หญิงสาวและสองแม่ ลูก ทั้งนี้ยังอาจเป็นเพราะคำนึงถึงปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Micheal D. , 1984) เนื่องจาก ชาวที่มีคุณค่ามักเป็นชาวเกี่ยวกับสิทธิและทรัพย์สินส่วนบุคคล ซึ่งเกิดปัญหาการละเมิดอยู่บ่อย ครั้ง และเป็นปัญหาในแง่การตัดสินใจทางกฎหมายอยู่เสมอ ฉะนั้นในสองประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ อาจเสี่ยงต่อการละเมิดสูง ช่างภาพจึงตัดสินใจไม่ถ่ายภาพมากที่สุด

โดยสรุปแล้ว แม้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าช่างภาพตัดสินใจถ่ายภาพโดยคำนึง ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเป็นสิ่งแรก หากแต่ในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ยังมีภาพ

ข่าวที่หมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรมลงตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ซึ่งนอกเหนือจากช่างภาพจำนวนร้อยละ 72.0 ที่ตัดสินใจถ่ายภาพเหล่านี้แล้ว น่าจะมาจากนโยบายขององค์กรหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการคัดเลือกภาพข่าวของผู้คัดเลือกภาพเป็นสำคัญ

ค่านิยมทางสังคม และ หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ

จากผลการวิจัย พบว่า ค่านิยมทางสังคมที่ช่างภาพยึดถือมากที่สุดคือ ค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ (Professional Value) ร้อยละ 70.09 และหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือมากที่สุดคือ หลักการเน้นการพูดความจริง (Truth-Telling Principle) ร้อยละ 52.19 ซึ่งหากพิจารณาค่านิยมและหลักการที่ช่างภาพยึดถือในการตัดสินใจแต่ละประเด็นปัญหาทางจริยธรรมแล้ว พบว่า เป็นไปในลักษณะสองทิศทางที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ในทิศทางแรก ตัดสินใจโดยยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ และหลักการเน้นการพูดความจริงมากที่สุดในการตัดสินใจโดยยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ และหลักการเน้นการพูดความจริงมากที่สุดในการตัดสินใจโดยยึดถือค่านิยมผูกพันกับจริยธรรม (Moral , Sociocultural , Aesthetic and Logical Values) และหลักการเน้นคำนึงถึงผลกระทบ (Consequence Principle) มากที่สุดในประเด็นปัญหามนุษยธรรม (ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้) และการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน (หญิงสาวถูกข่มขืน) ร้อยละ 44.8 และ 46.7 ตามลำดับ

ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจดังกล่าวได้แบ่งตามปรัชญาทางจริยธรรมสื่อมวลชนอย่างชัดเจน กล่าวคือ ช่างภาพที่ตัดสินใจโดยยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่และหลักการเน้นพูดความจริง จัดว่าตัดสินใจตามแนวปรัชญาทางหน้าที่ (deontological) ที่เน้นหน้าที่ในการสะท้อนเหตุการณ์(event-oriented) ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น มากกว่าเน้นไปที่ผลที่จะเกิดตามมา ส่วนช่างภาพที่ยึดถือค่านิยมผูกพันกับจริยธรรม และหลักการคำนึงถึงผลกระทบ จัดว่าตัดสินใจตามแนวปรัชญาแบบเหตุวิถยาหรืออันตวิถยา (teleological) ซึ่งเน้นเหตุและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือประชาชน (people-oriented)

การเลือกภักดี

จากผลวิจัย พบว่า ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมครั้งนี้ ช่างภาพเลือกภักดีผู้อ่านหรือประชาชนมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว องค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ตัวเอง ไม่คำนึงถึง และสมาคมวิชาชีพ ตามลำดับ

แสดงให้เห็นว่า การเลือกภักดี น่าจะสอดคล้องกับการเลือกตัดสินใจถ่ายภาพ ค่านิยมและหลักการที่ยึดถือในการตัดสินใจ ซึ่งก็คือแบ่งตามปรัชญาทางจริยธรรมสื่อมวลชน กล่าวคือ ช่างภาพส่วนใหญ่ตัดสินใจถ่ายภาพ ยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ ยึดหลักการเน้นพูดความจริง เลือกภักดีผู้อ่านหรือประชาชนและองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ล้วนเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ตรงกับปรัชญาทางหน้าที่ และอีกทิศทางหนึ่งคือ การตัดสินใจไม่ถ่ายภาพ ยึดถือค่านิยมผูกพันกับจริยธรรม หลักการเน้นคำนึงถึงผลกระทบ และเลือกภักดีผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว

การที่ช่างภาพเลือกภักดีสมาคมวิชาชีพน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 3.66 น้อยยิ่งกว่าการไม่คำนึงถึงการเลือกภักดีที่มีร้อยละ 8.0 อาจเป็นการสะท้อนให้เห็นความห่างเหินของนักวิชาชีพกับสมาคมวิชาชีพด้านหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้อาจเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ หลักจรรยาบรรณ และหลักจริยธรรมของสมาคมวิชาชีพต่างๆ ไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพการทำงานจริงของช่างภาพ โดยทั้ง "จริยธรรมสำหรับนักหนังสือพิมพ์" ที่กำหนดโดยสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ.2510 "จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์" ที่กำหนดโดยสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2519 และล่าสุด จริยธรรมหนังสือพิมพ์ ที่กำหนดโดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ล้วนเป็นกรอบการปฏิบัติที่อาจเข้มงวดมากเกินไปในความรู้สึกของช่างภาพ หรืออาจเป็นเพราะช่างภาพเห็นวาทกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ตนรู้อยู่แล้วจึงละเลยมองข้ามไป

การอิงคุณค่าข่าว

จากผลการวิจัย พบว่า ช่างภาพส่วนใหญ่ตัดสินใจโดยอิงทั้งหลักคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม หากแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นแล้ว พบว่า ช่างภาพอิงคุณค่าข่าวมากที่สุดในประเด็นปัญหา ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ผู้ต้องสงสัยลอบวางระเบิด) และความรุนแรง(ฝูงชนก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล) ร้อยละ 51.4 และ 49.5 ตามลำดับ โดยอาจมาจากคุณค่าข่าวที่แสดงสิ่งที่ขัดแย้งและเรียกร้องความสนใจได้ในทันที และอิงหลักจริยธรรมมากที่สุดในประเด็นปัญหา มนุษยธรรม (ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้) และการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน(หญิงสาวถูกข่มขืน) ร้อยละ 40.0 และ 38.1 ตามลำดับ โดยอาจมาจากการอิงคุณค่าข่าวที่ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจและมีองค์ประกอบเกี่ยวกับเพศ ผลการวิจัยดังกล่าว หากนำไปอธิบายกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมด้านอื่นๆแล้ว เห็นได้ว่าสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลการวิจัยการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในครั้งนี้อาจแบ่งการตัดสินใจได้เป็น 2 ประเภท ตามปรัชญาทางจริยธรรมสี่มวชน ดังนี้

1. ปรัชญาทางหน้าที่ (deontological)

เน้นวิธีการ (means) ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นหน้าที่ในการสะท้อนเหตุการณ์ (event-oriented) จึงตัดสินใจถ่ายภาพตามหน้าที่ ยึดถือค่านิยมทางสังคมที่ผูกพันกับหน้าที่ (Professional Value) ยึดถือหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่เน้นการพูดความจริง (Truth-Telling Principle) เลือกรักดีผู้อ่านหรือประชาชน และองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด อันเป็นการทำหน้าที่รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสู่ผู้อ่านและประชาชน รวมทั้งปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรที่สังกัด และอิงคุณค่าข่าว

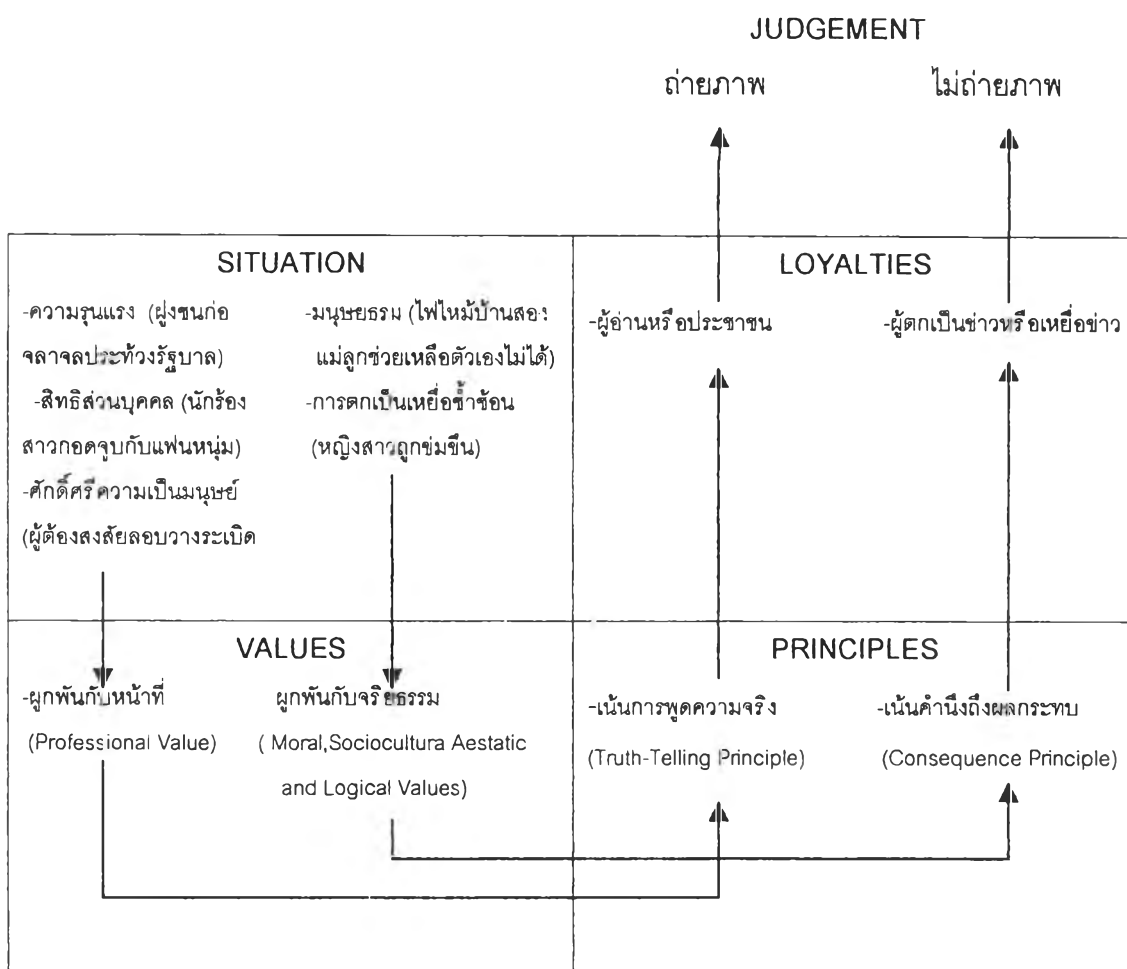
2. ปรัชญาแบบเหตุวิทายาหรือ ฌันตวิทยา (teleological)

เน้นเป้าหมาย (ends) เป็นทิศทางที่เน้นผลกระทบต่อประชาชน (people-oriented) หรือเหยื่อข่าว มีความเป็นอัตตวิสัยมากกว่า คือจะมองไปที่ผลที่จะเกิดขึ้น เป็นการคาดคะเนด้วยตนเอง แม้ผลอาจไม่เป็นเช่นนั้นก็ได้ จึงตัดสินใจไม่ถ่ายภาพ ยึดถือค่านิยมที่ผูกพันกับจริยธรรม (Moral, Sociocultural, Aesthetic and Logical Values) ยึดถือหลักการเน้นคำนึงถึงผลกระทบ (Consequence Principle) เลือกรักดีผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว และอิงหลักจริยธรรม ที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อผู้อื่นที่อาจเกิดขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 41 ต่อไปนี้

ตารางที่ 41 แสดงการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ตามแนวปรัชญาทางจริยธรรมสี่มวลชน

ปรัชญาทางจริยธรรมสี่มวลชน	ประเด็นปัญหาที่คำนึงถึง	การตัดสินใจเชิงจริยธรรม									
		การตัดสินใจถ่ายภาพ		ค่านิยมทางสังคมที่ยึดถือ		หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ที่ยึดถือ		การเลือกปฏิบัติ		การอิงคุณค่าข่าว	
		ถ่ายภาพ	ไม่ถ่ายภาพ	ผูกพันกับหน้าที่	ผูกพันกับจริยธรรม	เน้นการพูดความจริง	เน้นผลกระทบ	ผู้อ่านหรือประชาชน	เหยื่อข่าว	อิงคุณค่าข่าว	อิงหลักจริยธรรม
ปรัชญาทางหน้าที่ (deontological)	-ความรุนแรง (ฝูงชนก่อจลาจลประท้วงรัฐบาล) -สิทธิส่วนบุคคล (นักร้องสาวกอดจูบกับแฟนหนุ่ม) -ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ผู้ต้องสงสัยลอบวางระเบิด)	.../.../.../.../.../...
ปรัชญาแบบเหตุ-วิทยา (teleological)	-มนุษยธรรม (ไฟไหม้บ้านสองแม่ลูกที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้) -การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน (หญิงสาวถูกข่มขืน)/.../.../.../.../...

ทั้งนี้ อาจแสดงการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ตามแนวคิดกล่องของพอตเตอร์ (Potter Box) ได้ดังนี้

ภาพที่ 11 แสดงการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามแนวคิดกล่องของพอตเตอร์ (Potter Box)

เห็นได้ว่าการแบ่งประเภทหรือลักษณะการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพ ตามปรัชญาทางจริยธรรมสี่มวลาช และตามแนวคิดกล่องของพอตเตอร์ (Potter Box) ล้วนขึ้นอยู่กับความคิด ความรู้สึก หรืออาจเป็นความเชื่อในแต่ด้านที่ต่างกันไปในแต่ละปัจเจกบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นไปตามผลกรวจิยของ White (1950) ที่พบว่า มนุษย์มักรับรู้ความถูกต้องของสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะที่ตรงกับความเชื่อของตนเอง นักหนังสือพิมพ์ก็มักเป็นเช่นนั้น มักถ่ายทอดข่าวสารตามความเชื่อของตนเองเป็นหลัก นอกเหนือจากความเชื่อส่วนบุคคลแล้ว น่าจะขึ้นอยู่กับรายละเอียดของแต่ละสถานการณ์ด้วย กล่าวคือ แม้เป็นประเด็นปัญหาเดียวกัน แต่เมื่อรายละเอียดของสถาน

การณเปลี่ยนแปลงไป การตัดสินใจก็มักจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังที่สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Black, Steele and Barney, 1995) ได้กำหนดหลักการทางจริยธรรมไว้ว่า *ไม่มีหลักการจริยธรรมข้อใดที่สามารถใช้ตัดสินได้ทุกสถานการณ์* ดังนั้นสามัญสำนึก และการตัดสินใจที่ดี คือข้อกำหนดที่ใช้ประโยชน์กับหลักการทางจริยธรรมได้

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1

โดยภาพรวมแล้ว ช่างภาพที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนที่ต่างกันก็ไม่ชัดเจนนัก กล่าวคือ ช่างภาพที่มีอายุต่างกัน มีจิตสำนึกด้านเสรีภาพต่างกัน แต่ไม่สามารถบ่งบอกได้จากการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' ว่าคู่ใดต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างทางปัจจัยส่วนบุคคลในทุกด้าน ไม่ส่งผลต่อจิตสำนึกแต่ประการใด ซึ่งค่อนข้างขัดแย้งกับผลการวิจัยของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล (2541) ที่พบว่า การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหิดลมีจิตสำนึกที่ดีต่อการให้คุณค่าต่อสถาบันทางสังคมวัฒนธรรมไทยนั้น มีศาสนาพุทธเป็นแกนหลักค้ำจุนสังคม โดยมีวัดเป็นตัวกำเนิดให้กับจิตสำนึกของบุคคล แต่ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความผูกพันกับศาสนาไม่ส่งผลต่อจิตสำนึก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าโดยภาพรวมแล้วช่างภาพมีความผูกพันกับศาสนาในระดับน้อย

สมมติฐานที่ 2

โดยภาพรวมแล้วช่างภาพที่มีพื้นฐานทางวิชาชีพต่างกัน มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ไม่ต่างกัน หากแต่ส่วนที่ต่างกันก็สามารถบ่งบอกอะไรบางอย่างได้ กล่าวคือ ความรู้ทางวารสารศาสตร์ต่างกัน มีจิตสำนึกด้านบทบาทหน้าที่ต่างกัน โดยช่างภาพที่ไม่ได้จบการศึกษาด้านวารสารศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน มีจิตสำนึกมากกว่าช่างภาพที่จบสื่อสารมวลชนด้านอื่นที่ไม่ใช่วารสารศาสตร์ เช่น จบด้านวิทยุ-โทรทัศน์ ประชาสัมพันธ์ โฆษณา (ค่าเฉลี่ย 4.26 : 3.66) และเมื่อพิจารณาจิตสำนึกด้านอื่นๆ ก็ยังพบว่า ช่างภาพที่ไม่ได้จบวารสารศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน มีจิตสำนึกในทุกด้านมากกว่า ช่างภาพที่จบสื่อสารมวลชนด้านอื่นที่ไม่ใช่วารสารศาสตร์ ดังนี้ ด้านเสรีภาพ ค่าเฉลี่ย 3.56 : 3.52 ด้านความเป็นกลาง 4.10 : 4.00 ด้านความรับผิดชอบ 4.33 : 4.19 และโดยรวมทุกด้าน 4.07 : 3.84 นอกจากนี้ ในจิตสำนึกหลายด้าน ช่างภาพที่ไม่ได้จบวารสารศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน ยังมีจิตสำนึกมากกว่าช่างภาพที่จบวารสารศาสตร์ด้วย ดังนี้ ด้านเสรีภาพ 3.56 : 3.16 ด้านความเป็นกลาง 4.10 : 3.75 ด้านความรับผิดชอบ 4.33 : 4.04 และโดยรวมทุกด้าน 4.07 : 3.83

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ทางวารสารศาสตร์เท่าใดนัก เนื่องจากจิตสำนึกในหลายด้าน ช่างภาพที่ไม่ได้เรียนด้านวารสารหรือสื่อสารมวลชน กลับมีจิตสำนึกมากกว่า อาจเป็นการแสดงให้เห็นว่า การศึกษาไม่ได้ก่อให้เกิดจิตสำนึก ซึ่งหากพิจารณาตามหลักการของจิตสำนึกแล้ว อาจเป็นเช่นนั้นจริง เนื่องจากจิตสำนึกมักเกิดจากการถูกเร้าจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง จนเกิดเป็นความตระหนักขึ้น ไม่ได้เกิดจากความรู้ รวมทั้งประสบการณ์ และการฝึกอบรม แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งนี้ยังอาจเป็นเพราะว่า ช่างภาพที่เรียนจบวารสารศาสตร์โดยตรงเลยหรือไม่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพมากเพียงพอ แต่ช่างภาพที่ไม่ได้เรียนวารสารศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนมาก่อน มักใส่ใจและมีประสบการณ์มากกว่า ทำให้เกิดความตระหนักในวิชาชีพวารสารศาสตร์มากกว่า โดยเฉพาะตระหนักถึงบทบาทการเป็นสุนัขเฝ้ายาม นายทวารข่าว สาร ผู้แจ้งข่าวสาร และผู้รับเรื่องรางวัลทองมากกว่าช่างภาพที่จบวารสารศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนก็เป็นได้

สมมติฐานที่ 3

ความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลของช่างภาพ มีผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะด้านการเลือกปฏิบัติ ที่ความต่างทั้งอายุ การศึกษา รายได้ และความผูกพันกับศาสนา ล้วนส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติในครั้งนี้ อาจสะท้อนให้เห็นว่า สามารถพิจารณาความต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลของช่างภาพได้จากการเลือกปฏิบัติของเขาเหล่านั้น

ดังผลการวิจัยที่พบว่า ช่างภาพที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และความผูกพันกับศาสนา อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยจนถึงระดับน้อย จะตัดสินใจโดยเลือกปฏิบัติตัวเอง มากกว่าระดับอื่น กล่าวคือ ช่างภาพที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี เลือกปฏิบัติตัวเองมากกว่าช่างภาพช่วงอายุอื่น ช่างภาพที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) เลือกปฏิบัติตัวเองมากกว่าช่างภาพระดับการศึกษาอื่น ช่างภาพที่มีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท เลือกปฏิบัติตัวเองมากกว่าช่างภาพที่มีรายได้ระดับอื่น และช่างภาพที่มีความผูกพันกับศาสนาในระดับน้อย เลือกปฏิบัติตัวเอง มากกว่าช่างภาพที่ผูกพันกับศาสนาในระดับอื่น

ทั้งนี้ช่างภาพที่มีอายุ ระดับการศึกษา และความผูกพันกับศาสนา อยู่ในระดับมากจนถึงมากที่สุด จะเลือกปฏิบัติผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว มากกว่าระดับอื่น กล่าวคือช่างภาพที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป การศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท รายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,000-20,000 บาท และความผูกพันกับศาสนาในระดับมากถึงมากที่สุด จะเลือกปฏิบัติผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าวมากกว่าระดับอื่น ซึ่งการที่ช่างภาพที่ผูกพันกับศาสนาเลือกปฏิบัติเหยื่อข่าวมากที่สุดนั้น สอดคล้อง

กับผลการวิจัยของดวงเดือน พันธุนาวิน และคณะ (2540) ที่พบว่า ผู้ที่ปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

จึงอาจสรุปได้ว่า ช่างภาพที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และความผูกพันกับศาสนา อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยจนถึงระดับน้อย จะเลือกภักดีตัวเอง มากกว่าระดับอื่น แต่ยังมีปัจจัยส่วนบุคคลด้านต่างๆดังกล่าวอยู่ในระดับมากขึ้น คือระดับมากจนถึงมากที่สุด จะเลือกภักดีแหล่งข่าวมากกว่า อันแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ส่งผลต่อการเลือกภักดีค่อนข้างมาก โดยช่างภาพที่มีปัจจัยส่วนบุคคลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยจนถึงระดับน้อย จะคำนึงถึงตัวเองเป็นหลัก แต่หากช่างภาพที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในระดับมากขึ้น จะคำนึงถึงผู้อื่นมากขึ้น อาจเนื่องมาจากความพร้อมส่วนบุคคล ซึ่งผู้ที่มีความพร้อมน้อยต้องคำนึงถึงตัวเองเพื่อเอาตัวรอดก่อน เมื่อมีความพร้อมมากขึ้น จึงคำนึงถึงผู้อื่นมากขึ้น

สมมติฐานที่ 4

จากผลการวิจัยที่พบว่า ช่างภาพที่มีพื้นฐานทางวิชาชีพต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมไม่ต่างกันมากนัก แต่ส่วนที่ต่างก็สามารถสะท้อนให้เห็นอะไรบางอย่างที่สำคัญ กล่าวคือ ช่างภาพที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพต่างกัน ตัดสินใจถ่ายภาพต่างกัน โดยช่างภาพที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป ตัดสินใจถ่ายภาพมากที่สุด (ร้อยละ 95.5) ส่วนช่างภาพที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 2 ปี ตัดสินใจถ่ายภาพน้อยที่สุด (ร้อยละ 77.8) แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ที่มากขึ้น อาจทำให้ช่างภาพมีความกล้าตัดสินใจถ่ายภาพมากขึ้นกว่าช่างภาพที่มีประสบการณ์น้อย หรืออาจเป็นเพราะช่างภาพที่มีประสบการณ์มาก คำนึงถึงค่านิยมผูกพันกับหน้าที่มากกว่าช่างภาพที่มีประสบการณ์น้อย (ร้อยละ 90.9 : 77.8) ยึดหลักการพูดความจริงมากกว่า (ร้อยละ 72.7 : 55.6) เลือกภักดีองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัดมากกว่า (ร้อยละ 31.8 : 11.1) และอิงคุณค่าข่าวมากกว่า (ร้อยละ 45.5 : 33.3) จึงอาจกล่าวได้ว่า ช่างภาพที่มีประสบการณ์มากคือ 10 ปีขึ้นไป จะยึดหลักปรัชญาทางหน้าที่อย่างชัดเจน ส่วนช่างภาพที่มีประสบการณ์น้อย ค่อนข้างกำกวมระหว่างการยึดหลักปรัชญาทางหน้าที่หรือปรัชญาแบบเหตุวิทยา

สมมติฐานที่ 5

ผลวิจัยที่พบว่า ช่างภาพที่มีจิตสำนึกโดยรวมทุกด้านที่ต่างกัน ตัดสินใจด้านหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ต่างกัน และช่างภาพที่มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่างกัน ตัดสินใจด้านหลักการและอิงคุณค่าข่าว ต่างกัน เห็นได้ว่า จิตสำนึกส่งผลต่อการตัดสินใจด้านหลักการอย่างชัดเจนกว่าด้านอื่น กล่าวคือ จิตสำนึกโดยรวมทุกด้านและด้านความรับผิดชอบใช้หลักการ

พูดความจริงมากที่สุด อาจอธิบายได้ว่า ช่างภาพที่มีจิตสำนึกสูงที่สุด จะยึดปรัชญาทางหน้าที่เป็นหลักในการตัดสินใจ

ภาพรวมของการทดสอบสมมติฐาน

1. ปัจจัยส่วนบุคคลและพื้นฐานทางวิชาชีพ ที่ต่างกันของช่างภาพ ส่งผลต่อจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ปัจจัยที่ส่งผลมีเพียงอายุต่างกัน มีจิตสำนึกด้านเสรีภาพต่างกัน แต่ก็ทดสอบรายได้ไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่ต่างกันมากนัก และความรู้วารสารศาสตร์ที่ต่างกัน ส่งผลต่อด้านจิตสำนึกบทบาทหน้าที่ต่างกัน แม้ส่วนที่ต่างจะน่าสนใจคือ ช่างภาพที่ไม่ได้จบวารสารศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน มีจิตสำนึกด้านบทบาทหน้าที่มากกว่าช่างภาพที่จบด้านนี้ แต่ก็ยังเป็นเพียงด้านเดียว จึงไม่อาจสรุปได้ว่าเพียงพอที่จะส่งผลต่อจิตสำนึก อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะมียุคปัจจัยส่วนบุคคลและพื้นฐานทางวิชาชีพอยู่ในระดับใด ช่างภาพก็ควรพัฒนาให้มีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์มากเท่าที่เป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่ออาจส่งผลในทางที่ดีขึ้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานภาพข่าวที่ลงตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์

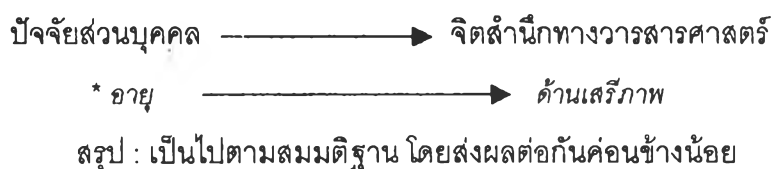
2. ปัจจัยส่วนบุคคลและพื้นฐานทางวิชาชีพที่ต่างกันของช่างภาพ ส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมค่อนข้างมาก ทั้งปัจจัยด้านเพศ ส่งผลต่อการตัดสินใจถ่ายภาพและคำนิยามที่ยึดถือ ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และความผูกพันกับศาสนา ส่งผลต่อการเลือกภักดี , ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ส่งผลต่อคำนิยามที่ยึดถือ และพื้นฐานทางวิชาชีพด้านประสบการณ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจถ่ายภาพ กล่าวโดยสรุปได้ว่า การตัดสินใจเชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลและพื้นฐานทางวิชาชีพค่อนข้างมาก โดยเฉพาะด้านการเลือกภักดี ที่มีความสัมพันธ์กับทั้งอายุ การศึกษา รายได้ และความผูกพันกับศาสนา จึงกล่าวได้ว่า การเลือกภักดีเป็นสิ่งที่เด่นชัดที่สุดในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมครั้งนี้

3. จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ที่ต่างกัน ส่งผลต่อตัดสินใจเชิงจริยธรรมปานกลาง โดยส่งผลต่อการตัดสินใจด้านหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ชัดเจนกว่าด้านอื่น ดังกล่าวแล้วในการอภิปรายผลสมมติฐานที่ 5

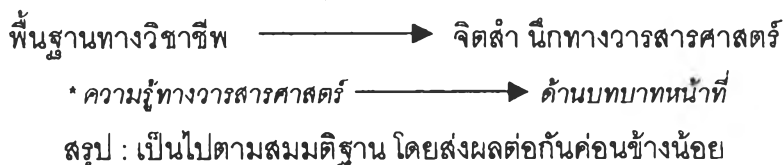
4. จากการทดสอบสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ ปรากฏว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นมากที่สุดคือ การเลือกภักดี กล่าวคือ ส่งผลต่อตัวแปรอื่น 4 ตัวแปร คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และความผูกพันกับศาสนา รองลงมาคือตัวแปร การตัดสินใจถ่ายภาพ คำนิยามทางสังคม หลักการทางจริย

ธรรมเชิงวารสารศาสตร์ และอายุ ส่งผลต่อดัชนี 2 ตัวแปร จึงอาจกล่าวได้ว่า การตัดสินใจถ่ายภาพที่หมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรมของช่างภาพในครั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเลือกปฏิบัติเป็นหลัก ซึ่งจากผลการวิจัย ช่างภาพเลือกปฏิบัติผู้อ่านหรือประชาชนมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ช่างภาพตัดสินใจโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้อ่านและประชาชน มากกว่าการคำนึงถึงผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว องค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ตัวเอง ไม่คำนึงถึง และสมาคมวิชาชีพ จึงกล่าวได้ว่า บุคคลแวดล้อมมีผลต่อการตัดสินใจของช่างภาพมากกว่าการตัดสินใจจากจิตสำนึกของตนเอง เพราะผลการวิจัยในประเด็นนี้ก็ออกมาว่า จิตสำนึกส่งผลต่อการตัดสินใจค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสังเกตว่า ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว ภาพข่าวที่มีลักษณะหมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรมที่ลงตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์อยู่บ่อยครั้ง อาจมาจากความต้องการของบุคคลแวดล้อมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของช่างภาพก็เป็นได้

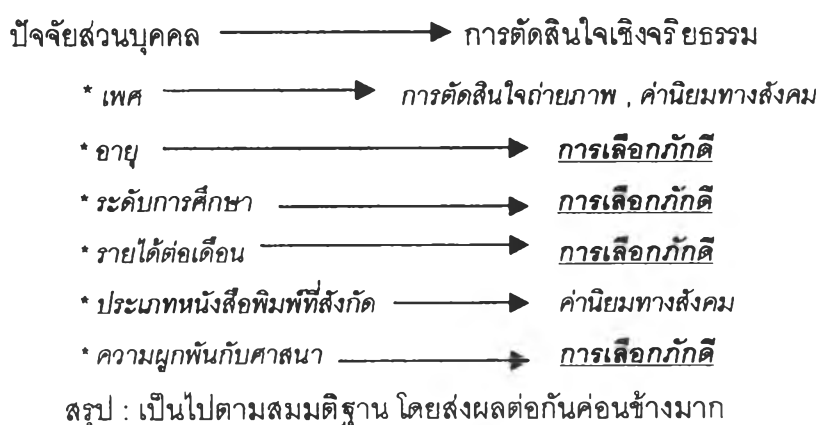
สมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2

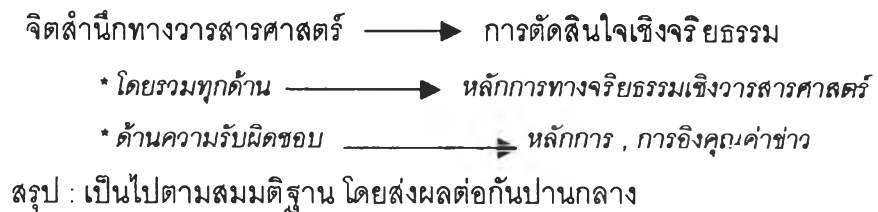
สมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5

* ตัวแปรที่ส่งผลต่อกัน

ความเป็นช่างภาพหนังสือพิมพ์

1.ความเป็น “นายประตูข่าวสาร” (Gatekeeper)

ช่างภาพหนังสือพิมพ์ นับเป็นผู้เปิดประตูข่าวสารด้วยการถ่ายทอดออกมาเป็นภาพข่าว เป็นนายประตูข่าวสารด่านแรก ที่เมื่อถ่ายภาพมาแล้วต้องส่งต่อภาพนั้นให้ผู้คัดเลือกภาพ ซึ่งถือเป็นนายประตูข่าวสารด่านที่สอง เพื่อกลั่นกรองภาพข่าวที่ถ่ายภาพโดยช่างภาพนั้นลงตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์ต่อไป ทั้งนี้แม้ช่างภาพจะไม่มีสิทธิในการตัดสินใจนำภาพลงตีพิมพ์ หากแต่การตัดสินใจถ่ายภาพของช่างภาพ ดังผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ตัดสินใจถ่ายภาพโดยยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ ยึดหลักการเน้นพูดความจริง เลือกภักดีผู้อ่านหรือประชาชน อิงทั้งคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม ถือว่าเป็นการตัดสินใจที่ค่อนข้างเหมาะสมสำหรับการเป็นผู้เปิดประตูข่าวสาร โดยเฉพาะการเลือกภักดีผู้อ่านหรือประชาชน และอิงทั้งคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม น่าจะสร้างความมั่นใจได้ว่าเป็นการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์สาธารณะ มีแนวโน้มว่าน่าจะสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ และเป็นผู้ประพฤติดชอบในการประกอบวิชาชีพ

ทั้งนี้ด้วยบทบาทผู้เปิดประตูข่าวสารด่านแรกที่ถูกจำกัดโดยนโยบายองค์กรและการคัดเลือกภาพของนายประตูข่าวสารด่านที่สอง อาจทำให้ช่างภาพจำเป็นต้องปฏิบัติตามที่ตามนโยบายนั้น กระทั่งส่งผลต่อการตัดสินใจถ่ายภาพที่ต้องยึดหลักปรัชญาทางหน้าที่คือ เห็นอะไรเกิดขึ้นต้องถ่ายภาพเอาไว้ก่อน (ปรีชา โปธิ์เล็ก, อ่างแล้ว) จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่า ช่างภาพมีการตัดสินใจโดยยึดหลักจริยธรรมค่อนข้างน้อย แม้จะมีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์สูงก็ตาม

2. พื้นฐานทางวิชาชีพที่ควรปรับปรุง

หากพิจารณาในเชิงความเป็นนายประตู่ชาวสารแล้ว ช่างภาพน่าจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับวิชาชีพ แต่จากผลการวิจัยอีกด้านหนึ่งกลับพบว่า ช่างภาพมีพื้นฐานทางวิชาชีพค่อนข้างน้อยหรืออยู่ในระดับต่ำ จึงน่าเป็นห่วงว่าผลงานที่ออกมาจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งจากภาพข่าวที่ปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์ อาจเป็นสิ่งชี้วัดได้ว่าพื้นฐานทางวิชาชีพส่งผลต่อการทำงานค่อนข้างมาก แม้ผลการวิจัยจะไม่ชัดเจนนักว่าพื้นฐานทางวิชาชีพส่งผลต่อจิตสำนึกและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างไร แต่สิ่งนี้ก็ควรได้รับการพัฒนาให้มากขึ้น เพราะหมายถึงเป็นการพัฒนาพื้นฐานของจิตสำนึกและการตัดสินใจด้วย

3. จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ที่(อาจ)เป็นของเทียม

จากผลการวิจัยที่พบว่า จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ของช่างภาพ อยู่ในระดับมาก อาจไม่ได้สะท้อนความตระหนักและความรู้สึกในทางบวกต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของช่างภาพอย่างชัดเจนนัก เนื่องจากเมื่อพิจารณาในหลายประเด็นแล้ว กล่าวได้ว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกที่อาจไม่แท้ หรือ อาจเป็นจิตสำนึกเทียม ดังสามารถอธิบายได้ด้วยข้อขัดแย้งคือ ผลการวิจัยที่พบว่าจิตสำนึกโดยรวมทุกด้านของช่างภาพ อยู่ในระดับมาก และแบ่งเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่เมื่อนำไปพิจารณาร่วมกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม กลับพบว่า ช่างภาพที่มีจิตสำนึกโดยรวมทุกด้านและด้านความรับผิดชอบ ในระดับมากที่สุด กลับตัดสินใจโดยยึดหลักการพูดความจริงซึ่งเป็นแนวปรัชญาทางหน้าที่ ที่เน้นการสะท้อนเหตุการณ์มากกว่าคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น หรือสรุปได้ว่า ช่างภาพที่มีจิตสำนึกสูง ไม่ได้ตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่นดังที่ควรเป็น แต่กลับไปคำนึงถึงหน้าที่มากกว่า

ฉะนั้น จิตสำนึกดังกล่าวของช่างภาพจึงอาจเป็นจิตสำนึกเทียม ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2527) ศึกษาเรื่อง จิตสำนึกของชาวนา พบว่าจิตสำนึกที่บุคคลแสดงออกทางพฤติกรรม มีทั้งลักษณะที่เป็นจิตสำนึกแท้ และจิตสำนึกเทียม ดังนั้นต้องพิจารณาเบื้องหลังของพฤติกรรมหนึ่งๆ ก่อนที่จะมีการตีค่าพฤติกรรมนั้นๆ ทั้งนี้หากอธิบายตามหลักการของจิตสำนึก อาจกล่าวได้ว่า จิตสำนึกของช่างภาพนั้น อาจถูกเร้าจากปัจจัยภายนอกมากกว่าความรู้สึกตระหนักภายในจิตใจตนเอง กระทั่งทำให้กลายเป็นจิตสำนึกเทียม เป็นความจริงที่อาจผสมผสานความลวงอยู่ภายใน และอาจเป็นจิตสำนึกเทียมทางวารสารศาสตร์ที่ควรศึกษาหาข้อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4. การตัดสินใจที่คำนึงถึงจริยธรรมค่อนข้างน้อย

โดยภาพรวมด้านการตัดสินใจ ช่างภาพตัดสินใจตามแนวทางปรัชญาทางหน้าที่มากกว่าปรัชญาแบบเหตุวิทยา กล่าวคือ ส่วนใหญ่ตัดสินใจถ่ายภาพ โดยยึดถือค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ หลักการเน้นพูดความจริง เลือกรักดีผู้อ่านหรือประชาชน อิงทั้งคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม จึงกล่าวได้ว่า ช่างภาพคำนึงถึงจริยธรรมค่อนข้างน้อย จากผลการวิจัยพบว่ามีช่างภาพที่มีจิตสำนึกระดับมากที่สุดเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่คำนึงถึงหลักการเน้นผลกระทบ และอิงหลักจริยธรรม

จึงอาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจของช่างภาพ แทบไม่ได้คำนึงถึงหลักจริยธรรมเท่าใดนัก โดยอาจเป็นเพราะหลักจริยธรรมเป็นเพียงสิ่งที่ควรยึดถือปฏิบัติ ที่ช่างภาพไม่ค่อยใส่ใจ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยด้านจิตสำนึกที่พบว่า จิตสำนึกของช่างภาพมักเกิดขึ้นจากการถูกเร้าความรู้สึกโดยปัจจัยภายนอก จึงอาจกล่าวได้ว่า ช่างภาพจะตัดสินใจโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมก็ต่อเมื่อถูกเร้าโดยบุคคลภายนอกเช่นกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ช่างภาพตัดสินใจโดยคำนึงถึง “การเลือกรักดี” อย่างเด่นชัด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเลือกรักดี “ผู้อ่านหรือประชาชน” ที่นับเป็นบุคคลภายนอกดังกล่าวข้างต้น

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพส่วนใหญ่ที่เลือกรักดีผู้อ่านหรือประชาชนนั้น นับว่าขัดแย้งกับการศึกษาของ Singletary M.W. et al (1990) ที่พบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจหลักเกี่ยวกับสำนึกทางจริยธรรม จะตัดสินใจโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อถือของประชาชน กล่าวคือ ผู้ที่ยึดหลักจริยธรรมจะคำนึงถึงประชาชนหรือผู้อ่านเป็นหลัก แต่ผลการวิจัยครั้งนี้กลับกลายเป็นว่า ช่างภาพที่ยึดหลักการเน้นหน้าที่จะคำนึงประชาชนหรือผู้อ่านเป็นหลัก ดังผลการวิจัยที่พบว่า ช่างภาพที่ยึดถือแนวทางปรัชญาทางหน้าที่ (ให้ความสำคัญกับประเด็นความรุนแรง สิทธิส่วนบุคคล และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์) คำนึงถึงผู้อ่านหรือประชาชนถึงร้อยละ 73.5 โดยช่างภาพที่ยึดหลักจริยธรรมตามแนวปรัชญาแบบเหตุวิทยา (ให้ความสำคัญกับประเด็นมนุษยธรรม และการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน) กลับคำนึงถึงผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าวมากที่สุดถึงร้อยละ 61.2

ทั้งนี้สามารถแสดงลักษณะของช่างภาพด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และความผูกพันกับศาสนา ที่ส่งผลต่อการเลือกรักดีมากที่สุด โดยพิจารณาการเลือกรักดีตามแนวปรัชญาจริยธรรมสี่มวลชนที่ยึดถือ ดังแสดงในตารางที่ 42 ต่อไปนี้

ตารางที่ 42 แสดงลักษณะของช่างภาพที่ส่งผลต่อการเลือกภักดี

ประเภทการเลือกภักดี (แนวปรัชญาที่ยึดถือ)	ลักษณะของช่างภาพ			
	อายุ	ระดับ การศึกษา	รายได้ต่อเดือน (บาท)	ความผูกพัน กับศาสนา
ผู้อ่านหรือประชาชน (ปรัชญาทางหน้าที่)	50 ปีขึ้นไป (40.0)	* ปวช. (60.0)	10,000-20,000 (39.4)	* ไม่ผูกพัน (69.2)
ผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว (ปรัชญาแบบเหตุวิทยา)	50 ปีขึ้นไป (40.0)	* ปริญญาโท (50.0)	ต่ำกว่า10,000 10,000 - 20,000 (21.2)	* ผูกพัน มากที่สุด (33.3)

* ลักษณะของช่างภาพที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

จากตารางที่ 42 เห็นได้ว่า การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพที่ขึ้นอยู่กับการเลือกภักดีมากที่สุดนั้น เมื่อพิจารณาตามแนวปรัชญาทางจริยธรรมสื่อมวลชนทั้งสองแนวทางแล้ว พบว่า ระดับการศึกษาและความผูกพันกับศาสนาที่ต่างกัน ส่งผลต่อการเลือกภักดีอย่างชัดเจน กล่าวคือ ช่างภาพที่จบการศึกษาระดับ ปวช. และไม่ผูกพันกับศาสนา เลือกภักดีผู้อ่านหรือประชาชนมากที่สุด และยึดปรัชญาที่เน้นหน้าที่การสะท้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนช่างภาพที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท และมีความผูกพันกับศาสนามากที่สุด จะเลือกภักดีผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าว และยึดหลักปรัชญาที่เน้นผลกระทบต่อผู้อื่นเป็นหลัก

ทั้งนี้หากพิจารณาช่างภาพที่จบการศึกษาในระดับรองลงมาคือ ปริญญาตรี และปวส. (อนุปริญญา) ก็ยังพบว่าเลือกภักดีผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อข่าวมากกว่า (ร้อยละ 47.6: 21.1) แม้ว่าช่างภาพที่ผูกพันกับศาสนาในระดับรองลงมาคือ ระดับมากและปานกลาง จะเลือกภักดีผู้ตกเป็นข่าวหรือเหยื่อขว้น้อยกว่าระดับน้อยและไม่ผูกพันก็ตาม (ร้อยละ 25.8: 37.1) แต่เป็นเพราะว่าช่างภาพส่วนใหญ่มีความผูกพันกับศาสนามาน้อยจนถึงไม่ผูกพันเลย จึงทำให้ถึงอย่างไรค่าร้อยละที่คำนวณได้ ก็จะโน้มเอียงไปในทิศทางดังกล่าวมากกว่า

ฉะนั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แม้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพจะไม่ชัดเจนนัก แต่เมื่อพิจารณาด้านการเลือกภักดีที่ส่งผลต่อด้านอื่นมากที่สุดแล้ว พบว่า ช่างภาพที่มีการศึกษาสูง และมีความผูกพันกับศาสนามาก จะตัดสินใจโดยยึดหลักทางจริยธรรมเป็นหลัก แม้จะพบว่าช่างภาพที่จบวารสารศาสตร์มีจิตสำนึกน้อยกว่าช่างภาพที่ไม่ได้จบด้านนี้ ซึ่งอาจ

เป็นเพราะจิตสำนึกที่เกิดขึ้นเป็นจิตสำนึกเทียมก็เป็นได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า หากต้องการให้การตัดสินใจของช่างภาพเป็นไปอย่างมีจริยธรรม ควรพัฒนาระดับการศึกษาและความผูกพันกับศาสนาให้สูงขึ้น โดยเฉพาะความผูกพันกับศาสนาที่จากผลการวิจัยพบว่า ช่างภาพมีความผูกพันกับศาสนาในระดับน้อย

5. ภาพรวมความเป็นช่างภาพหนังสือพิมพ์

ช่างภาพหนังสือพิมพ์มีปัจจัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับการเป็นผู้เปิดประตูข่าวสาร ury รายงานข่าวด้วยภาพ หรือเป็น "ตาของประชาชน" แต่ก็ยังมีข้อด้อยในเรื่องพื้นฐานทางวิชาชีพด้านความรู้การถ่ายภาพและความรู้ทางวารสารศาสตร์ที่เรียนจากการศึกษาในระบบ ซึ่งมีได้หมายความว่า การเรียนรู้ในระบบจะไม่ดี หากแต่ในวงวิชาการแล้วถือว่าการเรียนรู้ในระบบการศึกษาน่าจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

ด้านจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์อยู่ในระดับมากหรือมีจิตสำนึกสูง โดยเฉพาะสูงที่สุดในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่เด่นชัดที่สุดคือ การเลือกปฏิบัติผู้อ่านหรือประชาชน จึงกล่าวได้ว่า จิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการเลือกปฏิบัติผู้อ่านหรือประชาชน อาจเกิดจากกระแสสังคม(Social Movement) ที่เรียกร้องความรับผิดชอบต่อสังคมจากสื่อมวลชนมาโดยตลอด ซึ่งการถือกำเนิดของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ก็เป็นผลมาจากเสียงสะท้อนของประชาชนที่อยากเห็นหนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่สังคมกันมาตลอด 4-5 ปีที่ผ่านมา เมื่อได้รับรู้หนังสือพิมพ์เองจึงได้ตระหนักว่า ถึงเวลาที่ต้องตอบสนองและเปิดตัวเองต่อการตรวจสอบมากขึ้น (ดิศทัต ไรจนาลักษณ์, 2541) ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่ง ช่างภาพหนังสือพิมพ์จึงอาจต้องแสดงจิตสำนึกและการตัดสินใจโดยยึดตามกระแสสังคมเป็นหลักด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ในความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกสูงของช่างภาพอาจเป็นจิตสำนึกเทียม และการตัดสินใจก็คำนึงถึงจริยธรรมค่อนข้างน้อย

ข้อจำกัดการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า ช่างภาพมีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพียงแนวโน้มของความคิดเห็น เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะจิตสำนึกด้านความคิดเห็น หรือความรู้สึกทางใจ (affective) มิได้ศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกอีกสองด้านคือ ความรู้ความเข้าใจ(cognitive) และการกระทำหรือปฏิบัติตน(behavior) ทั้งนี้จิตสำนึกยังเป็นสิ่งที่วัดได้ยาก เพราะมีความละเอียดอ่อนและเป็นนามธรรมสูง ผลการวิจัยที่ค้นพบในการวิจัยครั้งนี้จึงอธิบายได้ในเชิงแนวโน้มของความคิดเห็นเท่านั้น ไม่สามารถอธิบายในเชิงความเป็นเหตุเป็นผลได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สำหรับช่างภาพหนังสือพิมพ์

1. ควรศึกษาหาความรู้ทั้งทางการถ่ายภาพข่าว และความรู้ทางวารสารศาสตร์ ให้มากขึ้น โดยเฉพาะช่างภาพที่ไม่ได้จบด้านการถ่ายภาพและวารสารศาสตร์ รวมทั้งช่างภาพที่มีประสบการณ์น้อย
2. จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ ควรเป็นความตระหนักที่ถูกเร้าจากความรู้สึกภายใน (affective) ของตัวเอง มากกว่าเป็นจิตสำนึกที่เสมือนถูกบังคับจากบุคคลแวดล้อมภายนอก ที่ไม่นับว่าเป็นจิตสำนึกที่แท้จริง
3. การตัดสินใจถ่ายภาพก็เช่นเดียวกัน ควรตัดสินใจด้วยจิตสำนึกของตนเอง โดยอย่าให้บุคคลแวดล้อมภายนอกเข้ามามีอิทธิพลขณะตัดสินใจมากนัก เพราะสิ่งที่เราตัดสินใจลงไปแล้ว เราเองที่เป็นผู้รับผิดชอบ รวมทั้งควรพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและความผูกพันกับศาสนา เพื่อยกระดับการตัดสินใจให้มีจริยธรรมสูงขึ้น
4. ควรช่วยกันสอดส่องและดำเนินการกับช่างภาพที่หาผลประโยชน์ในทางที่ผิด ให้ลดน้อยลงหรือหมดไป และไม่ควรกระทำเหมือนช่างภาพเหล่านั้นเป็นอันขาด เพื่อรักษาศักดิ์ศรีของวิชาชีพเอาไว้

สำหรับองค์กรหนังสือพิมพ์

1. การรับบุคลากรด้านนี้เข้าทำงาน ควรให้ความสำคัญกับผู้ที่จะจบการศึกษาด้านวารสารศาสตร์โดยตรง มากกว่าที่เคยเป็นมา เพราะแม้บุคคลเหล่านี้จะยังไม่มีประสบการณ์เทียบเท่าช่างภาพที่ทำงานมานาน หากแต่โดยความสามารถในการเรียนรู้แล้ว ผู้ที่ศึกษาด้านนี้มาโดยตรง น่าจะมีแนวโน้มสร้างผลงานได้ดี และอาจดีกว่าช่างภาพที่ไม่ได้จบด้านนี้แต่มีประสบการณ์มากด้วย
2. ให้ความสำคัญกับช่างภาพหนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น เพราะจากความคิดเห็นของช่างภาพจำนวนไม่น้อย กล่าวว่า ผู้บริหารองค์กรหนังสือพิมพ์มักให้ความสำคัญกับผู้สื่อข่าวมากกว่า ในหลายด้าน ทั้งในแง่ค่าตอบแทน การยกย่องชมเชย และการว่ากล่าวตักเตือน

สำหรับสมาคมวิชาชีพ

1. ควรจัดฝึกอบรม ให้ความรู้ทั้งการถ่ายภาพ และความรู้ทางวารสารศาสตร์ แก่ช่างภาพให้มากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ช่างภาพยังมีความรู้ในเชิงวิชาการทั้งสองด้านดังกล่าวค่อนข้างน้อย โดยอาจร่วมมือกับสถาบันการศึกษาดำเนินการร่วมกัน

2. ลงโทษอย่างจริงจังกับช่างภาพที่หาผลประโยชน์ในทางที่ผิด และควรดำเนินการขจัดช่างภาพปลอมหรือที่มักเรียกกันว่าช่างภาพผีออกไปให้หมดจากวงการ

3. เปิดเวทีให้นักหนังสือพิมพ์หรือสาธารณชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ เพื่อหาวิธีหลีกเลี่ยงหรือเผชิญกับประเด็นปัญหาที่หมิ่นเหม่ต่อจริยธรรมที่เป็นรูปธรรม และยังเป็นการให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ถึงปัญหาและเงื่อนไขการทำงานของหนังสือพิมพ์ เพื่อความเข้าใจและความต้องการที่ตรงกัน

สำหรับสถาบันการศึกษา

1. จัดให้มีการเรียนการสอนด้านการถ่ายภาพวารสารศาสตร์(Photojournalism) โดยจัดตั้งเป็นสาขาวิชาเฉพาะด้านขึ้นมาเหมือนดังเช่นสาขาอื่นๆ มิใช่มีเปิดสอนกันเป็นเพียงวิชาเดี่ยว 3 หน่วยกิต ในหลักสูตรวิชาวารสารศาสตร์เท่านั้น นอกจากนี้ ควรผลิตบุคลากรด้านนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้บุคลากรในวิชาชีพนี้มีพื้นความรู้ทางวารสารศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับการนำไปประกอบวิชาชีพ

2. ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านจริยธรรมสื่อมวลชนในเชิงปฏิบัติได้ในการประกอบวิชาชีพตามสภาพความเป็นจริง

3. ดำเนินการฝึกอบรมทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการแก่ช่างภาพหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะช่างภาพที่ไม่ได้เรียนด้านวารสารศาสตร์มาโดยตรง เพื่อเพิ่มทักษะและความรู้เชิงทฤษฎี อันเป็นการพัฒนาการทำงานให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

สำหรับผู้บริโภคข่าวสาร

1. ควรบริโภคข่าวสารอย่างรู้เท่าทัน โดยเฉพาะภาพข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ ที่หมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรม คงยังมีปรากฏให้เห็นอยู่แทบทุกวัน ดังนั้นจึงควรเลือกให้ความสนใจเฉพาะข่าวสารที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง

2. แสดงความคิดเห็น เสนอแนะข้อเด่น ข้อด้อย หรือสิ่งที่ควรปรับปรุงของภาพข่าวและทุกส่วนของหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นกำลังใจและพัฒนางานหนังสือพิมพ์ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และเป็นการใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุด (พ.ศ.2540)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์โดยเฉพาะ โดยให้ครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของจิตสำนึก ได้แก่ ด้านการรู้(cognitive) ด้านความรู้สึกทางใจหรือความคิดเห็น(affective) และด้านพฤติกรรมหรือการกระทำ(behavior) เพื่ออาจทำให้ทราบจิตสำนึกของช่างภาพหนังสือพิมพ์ที่มีรายละเอียดสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งนี้อาจศึกษาจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ของบุคลากรด้านอื่นในองค์กรหนังสือพิมพ์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับช่างภาพก็ได้

2. ศึกษาประเด็นความคาดหวัง และความพึงพอใจในการทำงานของช่างภาพหนังสือพิมพ์ เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ ช่างภาพส่วนใหญ่ มีปัจจัยส่วนบุคคลอยู่ในระดับที่ค่อนข้างเหมาะสมสำหรับวิชาชีพนี้ โดยเฉพาะด้านการศึกษา และลักษณะการเป็นช่างภาพ แต่ในส่วนรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท และต่ำกว่า 10,000 บาท ทั้งที่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพค่อนข้างมากคือ 6-10 ปี จึงน่าจะศึกษาถึงความพึงพอใจด้านค่าตอบแทนที่ได้รับ รวมทั้งด้านอื่นๆ ต่อไป

3. การเลือกภักดี ส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมครั้งนี้มากที่สุด จึงน่าสนใจศึกษาข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการเลือกภักดี ซึ่งอาจทำให้พบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของช่างภาพที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งอาจศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้สื่อข่าว ผู้คัดเลือกภาพ ผู้คัดเลือกข่าว หรือบรรณาธิการ

4. ศึกษาช่างภาพหนังสือพิมพ์ในประเด็นเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ หรือประเด็นอื่นๆ ในเชิงลึก ด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบสัมภาษณ์เจาะลึก(Depth Interview) ซึ่งอาจทำให้ค้นพบข้อเท็จจริงที่น่าสนใจมากขึ้น

5. ช่างภาพในสื่อสารมวลชนด้านอื่น เช่น ช่างภาพโทรทัศน์ ช่างภาพนิตยสาร ก็น่าสนใจศึกษา โดยอาจเปรียบเทียบระหว่างช่างภาพต่างสื่อกัน ว่ามีจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์และการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ต่างกันหรือไม่อย่างไร

6. ควรศึกษาความคิดเห็นของบรรณาธิการ หัวหน้าช่างภาพ ผู้คัดเลือกภาพ หรือแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของช่างภาพหนังสือพิมพ์ เพื่อสะท้อนการปฏิบัติหน้าที่ของช่างภาพจากบุคคลแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง